

Aqeeda Ahle Sunnat wal Jamaat

Muallif: Fazeelatush Shaikh Muhammad bin Saleh Bin Uthaimeen
Mutarjim: Sayeed Ahmad bin Qamaruzzaman Nadwi
To Roman: *Rehan Syed Barey* (rehan.hse@live.com)
Nashir: Darul Ma'arif (Mumbai, Delhi, Malegaoun)

Contents

A'arz e Naashir	3
Taqdeem	4
Hamara Aqeeda	6
Fasal: Allah Ke Asmaao Sifaat Par Emaan Laana	15
Fasal: Allah Ke Farishto'n Par Emaan Laana.....	16
Fasal: Allah Ki Kitaabo'n Par Emaan Laana.....	18
Fasal: Allah Ke Rasoolo'n Par Emaan Laana	21
Fasal: Aaqhirat Ke Din Par Emaan Laana	27
Fasal: Acchi Aur Buree Tadeer Par Emaan Laana	32
Fasal: Is Aqeeda Ke Samaraat Bahot Ziyaada Door-ras Hain.....	36

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

A'arz e Naashir

Aqeeda Islam ki awwaleen buniyad hai. Ye buniyad jitni mazboot aur gehri hogi, musalman ki zindagi mein is qadar isteqamat aur yaqeen aur ma'arefat paida hogi. Allah Ta'ala ke wajood e barhaq, iski uloohiyat, ruboobiyat aur asmaa o siafaat par gehra eman, nez Allah Ta'ala ke farishto'n, Allah ki asmaani kitabo'n, Allah ke sab Rasoolo'n aur qiyamat ke barpa hone, nez Jannat o Jahannam, qazaa o qadar par poqhta eman aur Aap ﷺ ki risaalat aur khatam e nabuwwat, qibla, namaz, quran, mohrekat e abadiya, moajjezaat e nabawiyya, shariat e muhammadiya ki abadiyyat aur haqqaniyat ki dil se tasdeeq, zaban se iqrar aur hath paou'n se ispar amal karna aqeeda islam ki sacchi ta'abeer hai.

Allah jazae khair ataa farmae aalam e islam ke mashoor aalim aur mufti aur musleh Allahma Shaikh Muhammad bin Saleh al Uthaimen hafizahullah ko jinho'n ne Ahle Sunnat wal Jamat ke saheeh aur muttafiq a'alaee aqaaed ko nihayat mudallal, asaan aur aam fahem andaz mein murattab karke aqeeda salaf saaleh ko aam karne ki saee mashkoor farmai hai. Iske urdu tarjuma ko Ad Darussalafiyyah ne apni nigrani aur ehtemaam ke sath ifaada aam ki niyyat se shaae kiya. Allah muallif hafizahullah, mutarjim aur naashir ko iski tabaa-at o ishaa-at par jazae khair ataa farmae. Ameen

Muqhtar Ahmad Nadwi

Mudeer Ad Darussalafiyyah

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Taqdeem

Alhamdulillah Wahda wa Salaatu wa Salaamu A'ala Malla Nabiyya Ba'adah wa A'aalaaa Aalehi wa Sahbehi!

Aqeeda ke mauzoo par mujhe ek umda aur muqhtasar kitab par waqifiyat hui. Jisko hamare biradar Fazeelatush Shaikh Muhammad bin Saleh bin Uthaimeen ne murattab kiya hai. Maine shuru se aqhir tak poori kitab ko suna. Chunache is kitab ko Allah Ta'ala ki tauheed aur iske asma o sifaat ke ehkam, farishto'n, Allah ki kitabo'n, Rasoolo'n, roz e qiyamat aur acchi buree taqdeer par eman ke abwab ko Ahle Sunnat wal Jamat ke aqeeda ke mutabiq mushtamil paaya.

Murattib ne bahot khush usloobi se iske mazameen ko yakja karke kitab ko nafa'a baqsh banaa diya hai aur aqaaed ke bahot se aisey qeemti fawaaed bhi shamil kar diye hain, jinka har talib e ilm balke har muslim janney ka mohtaj hai. Jo aqeeda ki deegar talifaat mein nahi paai jaatee'n.

Allah Ta'ala inko behtar silaa ataa farmae. Ilm o hidaayat mein mazeed taraqqi de, inki is kitab ko isi tarha inki deegar talifaat ko nafa'a baqsh banaae. Allah se duago hu'n ke inko, hamko aur saare musalman bhaiyyo'n ko hidayat yaafta logo'n mein aur aagahi o baseerat ke sath deeni dawat dene walo'n mein shamil farmae.

إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ
Innahu Sameeu'n Qareeb

Abdul Aziz bin Abdullah bin Baaz

Ar Raees al A'aam

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولا عدوان إلا على الظالمين وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له الملك الحق المبين
والشهد أن محمدا عبده ورسوله خاتم النبيين وإمام المتقين صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين

Amma ba'ad! Allah Ta'ala ne apne Rasool Hazrat Muhammad ﷺ ko hidayat aur deen e haq dekar bheja hai taake saare jahan ke liye Rahman, tamam amal karne waalo'n ke liye namoona o uswa aur saare bando'n ke liye hujjat o daleel saabit ho'n.

Aapke aur is kitab o hikmat ke zariye jo aap par nazil hui har is cheez ko wazeh farma diya, jisme bando'n ki bhalai aur inki deene o duniyawu umoor ki durustagi maqsood thi. Taakey inke aqaaed saheeh ho'n aur inke amaal durust ho'n aur wo aala aqhlq se mutsaf ho'n aur buland kirdar se behrawar ho'n.

Chunache Aap ﷺ ne apni ummat ko ek aisi chamakti shariyat par chhoda hai jiski raat bhi aisee hi raushan hai jaisey iska din. Naa phirey ga isse magar halaak hone waala.

Is raaste par ummat ke wo log chaley jinho'n ne Allah aur iske Rasool ki tabedaare iqhteyar ki aur wo ummat ke behtareen log Sahaba Ikram ﷺ aur tabaeen azzam hain aur wo log hain jinho'n ne ehsaan o aqhlq ke sath inki itteba ki. Chunache inho'n ne shariyat e islamiya ko qaem kiya aur sunnat e muhammadiya par amal paira hue aur pane aqaaed o ibaadaat aur aqhlq o adaab ko isi ke mutabiq dhaalne ki Kitab o Sunnat hish ki aur is par mazbooti se Jamey rahe.

Chunachey wo is taur o tareeqe se is jamat ke misdaq hue jiske mutalliq irshad e nabawi hai ke 'Meri ummat mein baraabar ek giroh haq par qaaem rahe ga, jisko Allah ki taeed haasil hogi. Log inka sath chhodkar inko koi nuqsan nahi paho'ncha sake'nge, taa-aa'nke Allah Ta'ala ka hukam aan paho'nche aur wo is par qaem ho'nge.'

Aur ham log bihamdillah inhi ke naqsh e qadam par chal rahe hain aur Kitab o Sunnat ke mutabiq hayat o halaat se faiziyaab o hidaayt-yaab ho rahe hain. Ham ye tahaddus bin ne'emah ke taur par keh rahe hain ke har musalman ko isi tarha hona chahiye.

Aur ham bargah e ilahi mein dast ba dua hain ke wo ham ko aur saarey musulmano ko duniya o aqhirat mein qaul e sabt par saabit qadmi aur isteqamat naseeb kare aur hamare liye apni rahmat o nemat ka darwaza khol de. Bilaa shubha wo bahot ziyada ataa karne waala hai.

Is mauzoo ki ehmiyat aur logo'n ke is silsila mein muqhtalif ifkaar o nazariyat ke pesh nazar jee cahaa ke Ahle Sunnat wal Jamat ke aqeede ko muqhtasar aur ijmail taur par tehreer kar du'n jo ye hai: Allah Ta'ala par eman, iske farishto'n, iski kitabo'n, iske rasoolo'n aur roz e aqhirat par eman aur is baat par eman ke acchi buree taqdeer Allah Ta'ala ki taraf se hai.

Aqhir mein Allah Ta'ala se dua karta hu'n, ke isko apni marziyaat ke mutabiq karey aur apne bando'n ke liye nafa baqash banae.

Hamara Aqeeda

Hamara aqeeda: Allah Ta'ala par eman, iske farishto'n par, iski kitabo'n, iske rasoolo'n, roz e aqhirat aur is baat par eman ke acchi, buree taqdeer Allah Ta'ala ki taraf se hai.

Chunache hame Allah Ta'ala ki Ruboobiyat par eman rakhte hain, ke wo parwarish karne waala aur paida karne waala aur saari cheezo'n ka maalik aur isko chalaane waala hai.

Aur ham iski Uloohiyat par eman rakhte hain ke wo ma'abood e barhaq hai aur iske alaawa saare ma'abood baatil hain.

Aur ham iske Asmaa o Sifaat par eman rakhte hain, iske liye Asma ul Husna hain aur A'aali martaba sifaat hain.

Aur ham iski Wahdaaniyat par is taur par eman rakhte hain ke iska koi shareek nahi. Naa to iski Ruboobiyat mein aur naa iski Uloohiyat mein, aur naahi iske Asmaa o Sifaat mein. Allah Ta'ala ka irshad hai:

Wo Asmaano'n Aur Zameen Ka Parwardigaar Hai Aur Unsab Ka Jo In Dono'n Ke Darmiyan Hai. So Tu Isee Ki Ibaadat Kiya Kar Aur Iski Ibaadat Par Qaaem Reh. Bhala Tu Kisi Ko Iska Ham Sifat Jaanta Hai.¹

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ
هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا

Allah (wo hai) Ke Iske Siwa Koi Ma'abood Nahi. Wo Zinda Hai, Sabka Sambhaalne Waala Hai, Isey Naa Oongh Aasakti Hai, Naa Neend, Jo Kuch Asmaano'n Aur Zameen Mein Hai Sab Isi Ki Milkiyat Hai. Kaun Aisa Hai Jo Iske Saamne Baghair Iski Ijaazat Ke Sifaarish Kar Sakey. Jo Kuch Maqhlugaat Ke Saamne Hai Aur jo Kuch Inkey Peechey Hai Wo Sabko Jaanta Hai. Aur Wo (maqhlugaat) Iski Malumaat Mein Se Kici Cheez Ko Bhi Gher Nahi Saktey Siwaa Iske Jitna Wo Khud Chhahe, Iski Kursi Ne Asmano Aur Zameen Ko Samaa Rakha Hai Aur Ispar Inki Nigrani Zaraa Bhi Giraa'n Nahi Aur Alishaan, Azeem ush Shaan Hai. ²

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Aur ham eman rakhte hain ke:

Allah Wohi To Hai Jiske Siwaa Koi Ma'abood Nahi, Poshida Aur Zahir Ka Janney Waala, Wo Badaa Maherbaan, Nihaayat Raham Karne Waala Hai. Allah Wohi To Hai Jiske Siwa Koi Ma'abood Nahi Wo Badshah Hai, Paak Hai, Saalim Hai, Aman Dene Waala Hai, Nigrani Karne Waala Hai, Zabardast Hai, Kharabi Ka Durust Karne Waala Hai, Badaa Azmat Waala Hai. Wo In Logo'n Ke Shirk Se Paak Hai, Wohi Allah to Paida

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ
الْمُؤْمِنُ الْمُهِيمُنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ

¹ Surah Mariyam: 65

² Surah Baqrah: 255

Karne Waala Hai, Theek Theek Banaane Waala Hai,
Soorat Banaane Waala, Iske Acche Acche Naam Hain,
Isi Ki Tasbeeh Karti Hai Jo Cheeze'n Bhi Asmaano'n
Aur Zameen Mein Hain Aur Wohi Zabardast Hai
Hikmat Waala Hai.³

الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

Aur ham eman rakhte hain ke asmaano'n aur zameen ki hukumat isi ke liye hai. Jiski daleel zail ki ayaat hain:

Wo Jo Chhata Hai, Paida Kart Deta Hai. Jisko Chhata
Hai (aulaad) Maadah Inaayat Karta Hai Aur Jisko
Chhata Hai (aulaad) Nareena Inaayat Karta Hai. Ya
Inko Nar o Maadah (ki soorat mein) Jama Bhi Kar Deta
Hai. Aur Jisko Chhata Hai Laa-walad Rakhta Hai.
Beshak Wo Badaa Ilm Waala Hai, Badaa Qudrat Waala
Hai.⁴

وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّا لَهُ وَهَبُ لِمَنْ
يَشَاءُ الذُّكُورَ أَوْ يَرْوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا لَهُ وَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ
عَقِيبًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ

Aur ham eman rakhte hain ke is zaat e paak ke liye ye ausaaf hain:

Kaenaat Ki Koi Cheez Iskey Mushaabeeh Nahi Hai Aur
Wo Sab Kuch Sunney Waala Aur Dekhne Waala Hai.
Asmaano'n Aur Zameen Ke Khazaane Iske Paas Hain.
Wo Jisko Chhata Hai Kushaadgi Ke Sath Rozi Deta Hai
Aur Jisko Chhata Hai Isko Rozi Tang Karta Hai, Beshak
Wo Sab Kuch Jaanta Hai.⁵

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ

Aur hame eman rakhte hain ke:

Aur Koi Jandaar Zameen Par Aisa Nahi Ke Allah Ke
Zima Iska Rizq Naa Ho Aur Wo Har ek Ke Ziyada Rehne
Ki Jagah Aur Kam Rehne Ki Jagah Ko Jaanta Hai. Har
Cheez Kitab Mein darj Hai.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ
مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

Aur Ham Eman Rakhte Hain Ke:

Aur Iske Paas Ghaib Ke Kahzane Hain, Inhe'n Bajuz
Iske Koi Nahi Jaanta Aur Wohi Jaanta Hai Jo Kuch
Nahi Jaanta Aur Wohi Jaanta Hai Jo Kuch Khushki Aur
Samandar Mein Hai Aur Koi Pataa Nahi Girta Magar Ye
Ke Wo Isey Jaanta Hai Aur Koi Daana Zameen Ki
Tarikiyo'n Mein Nahi Padta Aur Naa Koi Tar Aur Khush

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي
طُلُمَاتٍ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

³ Surah Hashar: 23-24

⁴ Surah Shura: 49-50

⁵ Surah Shura: 11-12

Cheez Magar (ye sab) Raushan Kitab Mein (maujood)
Hain. ⁶

Aur ham eman rakhte hain ke beshak Allah Ta'ala ki ye shaan hai:

Beshak Allah Hi Ko Qiyamat Ki Khabar Hai Aur Wohi
Barish Barsaata Hai Aur Wohi Jaanta Hai Ke Rahem
Mein Kya Hai Aur Koi Bhi Nahi Jaan Sakta Ke Wo Kal
Kya Amal Karega Aur Naa Koi Ye Jaan Sakta Hai Ke
Wo Kis Zameen Mein Marega, Beshak Allah Hi Ilm
Waala Hai, Khabar Rakhne Waala Hai. ⁷

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي
الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ عَدًّا وَمَا تَدْرِي
نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

Aur ham eman rakhte hain ke Allah Ta'ala jo chhahey, jab chhahey, jisse chhahey kalam farmata hai. Irshad
hai:

Aur Allah Ne Musa Se (khaas taur par) Kalaam
Farmaya. ⁸

وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا

Aur Jab Musa Hamarey Waqt (mauo'od) Par Aagae Aur
Inse Inka Parwardigar Ham Kalaam Hua. ⁹

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ

Aur Hamney Inhe'n Toor Ke Daahini Jaanib Se Awaaz
Di Aur Hamne Inko Muqarrab Banaaya Raaz Ki Guftagu
Ke Liye. ¹⁰

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

Aur ham is par bhi eman rakhte hain ke wo zaat aisee hai ke:

Agar Samandar Saarey Ke Saarey Raushnaai Ho Jaa'e'n
Mere Parwardigaar Ki Baate'n Likhne Ke Liye To
Samandar Khatam Ho Jaaega Aur Mere Parwardigar Ki
Baate'n Khatam Naa Ho Sake'ngi. ¹¹

لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ
تُنْفَذَ كَلِمَاتُ رَبِّي

Mazeed irshad hai:

Aur Jitney Daraqht Zameen Bhar Mein Hain Agar Ye
Sab Qalam Ban Jaa'e'n Aur Is Samandar Ke Alaawa Saat
Samandar Aur Ho Jaa'e'n to Bhi Allah Ke Kalimaat (ki
hikayat) Khatam Naa Ho'n. Beshak Allah Badaa
Zabardast Hikmat Waala Hai. ¹²

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ
سَبْعَةُ آبْحَرٍ مَا نَفَذْتُ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

⁶ Surah Anaam: 59

⁷ Surah Luqman: 34

⁸ Surah Nisa: 164

⁹ Surah Araaf: 143

¹⁰ Surah Mariyam: 52

¹¹ Surah Kahaf: 109

¹² Surah Luqman: 27

Aur ham iska bhi eteqaad rakhte hain ke malumaat ki sacchai aur ehkaam ke mo'otadil hone mein, tarz e bayan ki khoobi o khush usloobi mein Allah Ta'ala ka kalaam sabse kaamil tareen kalaam hai. Allah Ta'ala ka irshad hai:

Aur Aapke Parwardigaar Ka Ye Kalaam Sidq o A'adl Ke
Lehaaz Se Kaamil Hai. ¹³

وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا

Mazeed irshad hai:

Aur Kaun Allah Se Badh Kar Baat Mein Saccha Hai. ¹⁴

وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا

Aur eman rakhte hain ke Quran e Kareem bilaa-shubha Allah Ta'ala ka kalaam hai. Jiskey zariye kalam bar-haq ka irshad hua aur Hazrat Jibraeel par ilqaa farmaya aur wo isey lekar Nabi e Kareem ﷺ par nazil hue.

Aap Keh Deejiye Ke Isey Ruh ul Aqdas Ne Aapke
Parwardigar Ke Paas Se Hikmat Ke Muwaafiq Utara
Hai. ¹⁵

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ

Aur Beshak Ye (Quran) Parwardigar e Aalam Ka
Utaara Hua Hai. Isey Ruh ul Ameen Ne Aapke Qalb Par
Utaara Hai. Taakey Aap Daraane Waalo'n Mein Se
Ho'n. Saaf Arabi Zuban Hai. ¹⁶

وَأَنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ
لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ

Aur ham eman rakhte hain ke Allah Ta'ala apni zaat o sifaat ke zariye apne bando'n ke ahwaal par bahot ziyada mutalle'e hai. Iski daleel Allah Ta'ala ka irshad e giraami hai:

Wo Aali Shaan Hai Aur Azeem ush Shaan Hai. ¹⁷

وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Mazeed irshad hai:

Aur Wo Apne Bando'n Ke Oopar Ghalib Hai Aur Wo
Sahib e Hikmat Hai, Badaa Baa-khabar Hai. ¹⁸

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

Aur ham iska eteqaad rakhte hain ke Allah Ta'ala ne zameen aur asmaano'n ko 6 dino'n mein paida kiya hai. Irshad hai:

Allah Ta'ala Ne Asmaano'n Aur Zameen Ko 6 Dino'n
Mein Paida Kiya Hai, Phir Arsh e Baree'n Par Mustawi
Hua. (har) Kaam Ki Tadbeer (wohi) Karta Hai. ¹⁹

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى
الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأَمْرَ

¹³ Surah Anaam: 115

¹⁴ Surah Nisa: 87

¹⁵ Surah Nahal: 102

¹⁶ Surah Sha'ara: 192-195

¹⁷ Surah Baqarah: 255

¹⁸ Surah Anaam: 18

¹⁹ Surah Yunus: 3

Aur Iska arsh par mustawi hona iska apni zaat ke sath ek khaas qism ka buland aur mustawee hona hai, jo iski jalaalat, qadar o azmat ke munasib hai. Jiski kaifiyat o haalat Allah jalle shaanahu ke siwa koi nahi jaanta.

Aur ham is par eman rakhte hain ke Allah Ta'ala arsh e baree'n par hotay hue apne bando'n ke ehwaal se waaqif hai. Inki baato'n ko suntan aur inkey amaal ko dekhta aur inke maamelaat ko chalaata hai. Faqeer ko rizq deta hai, tootey hue ko jodta hai, jisko chhata hai baadshaahat deta hai. Jissey chhata hai baadshaahat cheen leta hai. Jisko chhata hai izzat deta hai, jisko chhata hai zillat deta hai. Isi zaat e paak ke hath mein saari bhalaai ki cheeze'n hain aur beshak wo har cheez par qaadir hai.

Jis zaat e paak ki aisee shaan o sifaat ho'n wo waqai apni maqhlloq ke sath har lamha hai, agar che wo haqeeqi taur par inke oopar arsh par mustawi hai.

Kaenaat Ki Koi Cheez Iske Mushaabeh Nahi Hai Aur Wo
Sab Kuch Sunney Waala, Dekhne Waala Hai. ²⁰

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Aur ham aisa eteqaad nahi rakhte jiske firqa hulooliya aur jehmiya ke log qaael hain, ke Allah Ta'ala apni maqhlloqat ke sath zameen mein maujood hai aur ham aise aqeede rakhne waale ko kafir ya gumrah samajhte hain, kyou'nke isne Allah Ta'ala ko naa-munasib aur buree sifaat se mutsaf kiya hai.

Balkey ham iska eteqaad rakhte hain, jiski Rasool Allah ﷺ ne hamko khabar di hai ke Allah Ta'ala har raat asmaan duniya par nuzool farmata hai. Jab raat ka aqhari ek tehaai hissa baaqi reh jaata hai to ye farmata hai ke 'kya koi dua karne waala hai, jiski dua main qubool karu'n, kya koi sawal karne waala hai, jisko main du'n? kya koi astaghfar karne waala hai, jiski maghfirat karun?'

Aur ham iska eteqaad rakhte hain ke Allah Ta'ala qiyamat ke roz bando'n ke darmiyan faisla karne ke liye tashreef laae'nge.

Ye Baat Hargiz Nahi (ke azaab naa hoga) Jis Roz
Zameen Ko Todh Todh Kar Rezah Rezah Kar Diya
Jaaega Aur Aapka Parwardigar Aur Farishte Aae'nge
Aur Jahannam Ko Is Roz Laaya Jaaega. Is Roz Insan Ko
Samajh Aaegi Aur Samajh Aaney Ka Mauqa Kaha'n
Raha. ²¹

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا
صَفًّا وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ
الذِّكْرَى

Aur hamara emain hai ke Allah Ta'ala (فَعَالٌ لَّمَّا يُرِيدُ) (Jo chhahey kar guzarne waala) hai. ²²

Aur hame ye eteqaad rakhte hain ke Allah Ta'ala ke iraada ki 2 qisam hai. Ek 'iraada kuvni', jiska hona to zaroori o laazmi hai. Lekin iska Allah Ta'ala ke nazdeek pasandeeda hona zaroori nahi hai. Aur yehi mashiyyat e ilaahi ke mane hain. Iski misaal Allah Ta'ala ka ye irshad hai:

Aur Agar Allah Ki Mashiyyat Hi Hoti To Wo Aapas Mein
Khoonrezi Naa Karte. Lekin Allah Wohi Karta Hai Jo
Iraada Karleta Hai. ²³

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

²⁰ Surah Shoorah: 11

²¹ Al Fajr: 21-23

²² Surah Al Burooj: 16

²³ Surah Baqarah: 253

Jab Ke Allah Hi Ko Tumhara Gumrah Karna Manzoor
Ho, Wohi Tumhara (Maalik o) Parwardigar Hai. ²⁴

إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ

Iraada ki doosri qism 'iraada sharaiyya' hai. jiske maani o muraad ka waqae hona zaroori nahi. Lekin iska Allah Ta'ala ke yaha'n pasandeda hona zaroori hai. Iski misaal Allah Ta'ala ka ye irshad hai:

Aur Allah Ko Manzoor Hai Ke Tumhari Tauba Qabool
Farmae. ²⁵

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ

Aur ham is par bhi yaqeen rakhte hain ke Allah Ta'ala ki kuvni aur sharai mashiyat o murad iski hikmat ke taabe hai. Chunache jis cheez ko mashiyat e ilaahi ne hona chhaaha aur mal bhi kiya to ye sab cheeze'n ek hikmat ke tahet wajood mein aai hain. Chhahe, is hikmat ko hamari aqal o fahem samajh saki ho yaa naa samajh saki ho. Irshad hai:

Kya Allah Sab Haakimo'n Se Badhkar Haakim Nahi? ²⁶

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ

Jo Qaum Yaqeen (o eman) Rakhti Ho, Iske Nazdeek
Allah Se Behtar Faisla Kiska Ho Sakta Hai. ²⁷

وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Aur ham ye eteqaad rakhte hain ke Allah Ta'ala apne Auliya se mohabbat farmata hai aur wo log bhi issey mohabbat o aqeedat rakhte hain.

Aap Keh Deejiye Agar Tum Allah Se Mohabbat Rakhte
Ho To Meri Pairwee Karo. Allah Tumse Mohabbat
Karne Lagey Ga. ²⁸

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

Allah Anqareeb Aisey Logo'n Ko (wajood mein) Le
Aaega Jinhe'n Wo Chhata Hoga Aur Wo Isey Chhahte
Ho'nge. ²⁹

فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ

Aur Allah Sabar Karne Waalo'n Se Mohabbat Farmata
Hai. ³⁰

وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ

Aur Insaf Ka Khayal Rakho Beshak Allah Insaf Karne
Waalo'n Ko Pasand Karta Hai. ³¹

وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Aur Acchey Kaam Karte Raho Yaqeenan Allah Acche
Kaam Karne Waalo'n Ko Pasand Karta Hai. ³²

وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

²⁴ Surah Hud: 34

²⁵ Surah Nisa: 27

²⁶ Surah Teen: 8

²⁷ Surah Maeda: 50

²⁸ Surah Al Imran: 31

²⁹ Surah Maeda: 54

³⁰ Surah Al Imran: 146

³¹ Surah Hujarat: 09

³² Surah Baqarah: 195

Aur ham eteqaad rakhte hain ke Allah Ta'ala in amaal o aqwaal ko karne se jisko isney mashroo farmaya hai raazi hote hain aur jinse mana farmaya hai isko naa-pasand karte hain:

Agar Tum Kufr Karogey To Allah Tumhara Haajatmand Nahi Aur Naa wo Apne Bando'n Ke Liye Kufr Pasand Karta Hai Aur Agar Tum Shukar Karogey To Wo Isey Tumhare Liye Pasand Karta Hai. ³³

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ
وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ

Lekin Allah Ne Inke Jaaney Ko Pasand HI Naa Kiya, Isi Liye Inhe'n Jamaa Rehne Diya Aur Keh Diya Gaya Ke Baithne Waalo'n Ke Sath Baithey Raho. ³⁴

وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ

Aur ham is par eman rakhte hain ke Allah Ta'ala eman laane waalo'n aur amal e saaleh karne waalo'n se raazi aur khush hotay hain:

Allah Insey Khush Rahega Aur Wo Allah Se Khush Rahe'nge. Ye Iske Liye Hai Jo Apne Parwardigar Se Darta Hai. ³⁵

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ

Aur ham eman rakhte hain ke Allah Ta'ala kuffar aur inke alaawa jo log bhi ghazab o ghussa ke mustahiq hain inse ghazabnaak aur naraaz hote hain. Irshad hai:

Jo Allah KeSath Burey Burey Gumaan Rakhte Hain In Par Bura Waqt Aane Waala Hai Aur Allah In Par Ghazabnaak Hoga. ³⁶

الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

Lekin Jiska Seena Kufr Hi Se Khul Jaee to Aisey Logo'n Par Allah Ka Ghazab Hoga Aur In Ke Liye Dardnaak Azaab Hoga. ³⁷

شَرَحَ بِالْكَفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Aur ham iska eteqaad rakhte hain ke Allah Ta'ala ke liye aisa 'wajah' hai jokey azmat o ehsaan se mutsaf hai.

Aur Sirf Aapke Parwardigar Ki Zaat Hi Jo Azmat o Ehsaan Waali Hai Baaqi Reh Jaane Waali Hai. ³⁸

وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Aur ham Allah Ta'ala ke liye aisey hath bhi maantey hain joke karam aur azmat waale hain

Allah Ke Dono'n Hath Khoob Khuley Hue Hain Wo Jis Tarha Chhata Hai Kharch Karta Hai.

بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ

³³ Surah Zumar: 07

³⁴ Surah Tauba: 46

³⁵ Surah Baniyyanah: 8

³⁶ Surah Fatah: 06

³⁷ Surah Nahal: 106

³⁸ Surah Rahman: 27

Aur In Logo'n Ne Allah Ki Azmat Na Ki Jaisee Azmat
Karna Chhahiye Thi Aur Haal Ye Hai Ke Saari Zameen
Isi Ki Mutthi Mein Hai Lapetey Ho'nge wo In Logo'n Ke
Shirk Se Paak Aur Bartar Hai. ³⁹

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يُشْرِكُونَ

Aur ham Allah Ta'ala ke liye haqeeqhi taur par 2 ankho'n ke qaael hain, jiski daleel Allah Ta'ala ka ye irshad e
giraami hai:

Aur Tum Kashti Hamaari Nigraani Mein Aur Hamarey
Hukam Se Taiyyar Karo. ⁴⁰

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا

Nez Rasool Allah ﷺ ka ye irshad: Iskey warey noor ka ek pardah hai, agar isko hataa de to iske cehre ki kirno'n
se taa-had e nigah saari maqhllooqaat jal kar khaak ho jaae.

Ahle Sunnat ka is par ittefaaq hai ke iski ankhe'n 2 hain.

Jiski taeed Nabi e Kareem ﷺ ka ye irshad jo dajjal ke mutalliq hai, karta hai: Wo beshak ek chashm hai, aur
tumhara Rab ek chashm nahi.

Aur ham eman rakhte hain ke Allah Ta'ala ki ye shan hai:

Asey Nigahe'n Nahi Gher Sakte'n Aur Wo Nigaho'n Ko
Gherey Hue Hai Aur Wo Bada Bareek Bee'n Badaa Baa-
khabar Hai. ⁴¹

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ
الْخَبِيرُ

Aur hamara eman hai ke momineen Allah Ta'ala ko qiyamat ke din apni ankho'n se dekhe'nge:

Aur Kitney Hi Cehre is Roz Basshash Ho'nge Aur Apne
Parwardigar Ki Taraf Dekh Rahe Ho'nge. ⁴²

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ

Aur ham eman rakhte hain ke bilaa-shubha Allah Ta'ala ki aala o akmal sifaat ki wajah se kaenaat ki koi bhi
cheez iski misl nahi.

Kaenaat Ki Koi Cheez Iskey Misl Nahi Aur Wohi (har
baat ka) Sunney Waala (har cheez ka) Dekhne Waala
Hai. ⁴³

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Aur ham iska eteqaad rakhte hain ke wo beshak apne kamal e hayat aur qaiyyumiyat ki wajah se ye shaan rakhta
hai:

³⁹ Surah Zumar: 67

⁴⁰ Surah Hud: 37

⁴¹ Surah Anaam: 103

⁴² Surah Qiyamah: 22-23

⁴³ Surah Shoora: 11

Aur ham eteqaad rakhte hain ke Allah Ta'ala apne kamal a'adl o insaf ki wajah se kisi par zulm nahi karta aur wo apne bando'n ke amaal o ahwaal se ek pal bhi ghafil nahi. Kyou'nke wo iski poori nigrani o ilm o ahaata mein hain.

Aur ham eman rakhte hain ke Allah Ta'ala ke kamal ilm o qudrat ki wajah se asmaano'n aur zameen ki koi cheez isey aajiz nahi kar sakti.

Wo To Bas Jab Kisi Cheez Ke Paida Karne Ka Iraada
Karta Hai To Isko Keh Deta Hai Ke Hoja Aur Wo Ho
Jaati Hai. ⁴⁵

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Aur iske kamaal taaqat o quwwat ki wajah se naa to isko thakaan hoti hai aur naa ma'azoori o aajezee. Irshad hai:

Aur Hamney Asmaano'n Aur Zameen Ko Aur Jo Kuch
Inke Darmiyan Hai Sabko 6 Dino'n Mein Paida Kar Diya
Aur Hamko Thakaan Ne Chuua Tak Nahi. ⁴⁶

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ

Aur ham in tamaam asmaa e husna aura ala sifaat par jinko Allah Ta'ala ne khud apne liye zikar farmaya hai yaa wo Rasool Allah ﷺ se saabit hain eman rakhte hain. Lekin ham isey tamseel aur takaiyyif se mubarra maantey hain aur tamseel ye hai ke Allah Ta'ala ki sifaat ko bia'aina maqhlooqh ki sifaat ki tarha kaha jae aur takaiyyif ye ke ye kaha jae ke Allah Ta'ala ki sifaat aisee aisee hain.

Aur ham har is cheez ke inkar o nafee par eman rakhte hain, jiki Allah Ta'ala ne apni zaat e paak se nafee ki hai. Ya Rasool Allah ﷺ ne is sey munazzah farmaya hai. Kyou'nke ye nafee iske zid ke kamaal ko muqhtadaa hai.

Aur ham har is cheez se khamoshi iqhteyar karte hain jisse Allah aur iske Rasool ne sukoot iqhteyar kiya hai.

Aur ham yaqeen rakhte hain ke is raastey par chalna ek laazmi fareeza hai, kyou'nke jin cheezo'n ko Allah Ta'ala ne bazaar e khud apne liye saabit kiya hai, yaa apni zaat se inki nafee ki hai, ye aisee baat aur haqeeqat hai jisko Allah Ta'ala ne khud apne mutalliq waazeh kiya hai aur wo aisee zaat e paak hai jo apne mutalliq sabse ziyada janney waali hai aur sabse ziyaada raast-go aur behtareen kalaam karne waali hai. Aur bandey iski zaat ka idraak o ehaata nahi kar saktey.

Aur jo cheeze'n Allah Ta'ala ke liye Rasool Allah ﷺ se saabit hain, yaa Aapne iski nafee farmai hai to wo aisee khabar hai jiski ittela Aap ﷺ ne Allah Ta'ala hi ki jaanib se di hai. Aap apne Rabko sabse ziyada jaanney waale hain. Aur maqhlooqh ko sabse ziyaada naseehat karne waale aur sabse ziyada sacche aur sabse ziyada fusaahat o balaaghat waale hain. Aur Allah Ta'ala aur iske Rasool ﷺ ka kalam ilm o sidq aur wazaahat ke etebaar se kaamil tareen hai. Pas iskey qabil e qubool hone mein koi uzar aur iske qabool karne mein koi taraddud nahi hona chhahiye.

⁴⁴ Surah Baqarah: 255

⁴⁵ Surah Yaseen: 82

⁴⁶ Surah Qaaf: 38

Fasal: Allah Ke Asmaao Sifaat Par Emaan Laana

Hamney jo kuch Allah Ta'ala ke sifaat ke mutalliq ijmaali ya tafseeli, isbaat ya nafee ke taur par zikar kiya hai isko Kitab o Sunnat ki raushni mein pesh kiya hai aur ulamae salaf o aimma hidaayat ka yehi maslak raha hai.

Aur ham Kitab o Sunnat ke nusoos ko is silsila mein iske zahiri ma'ani par rakhte hue Allah Ta'ala ke shayan e shaan munaasib haqeeqi ma'ani par mahmool karte hain aur mohrifeen ke maslak se e'eraaz karte hain, jisko Allah aur Rasool ke maqsad o muraad ke khilaf inho'n ne iqhteyar kiya hai. Isi tarha ham ma'ataleen ke is nuqhta e nazar ko nazar andaaz karte hain jokey Allah aur iske Rasool ke maqsad o muraad ke khilaf inho'n ne iqhteyar kiya hai aur ham isi tarha ghuloo karne waalo'n ki raae se baraa-at zahir karte hain ajo iski sifaat ki kaifiyat bayan karte hain yaa inko kisi cheez se mushaabah qaraar dete hain.

Aur ham kaamil yaqeen ke sath jaantey hain ke jo kuch Allah Ta'ala ki kitab aur iskey Nabi ﷺ ki sunnat mein waarid hua hai wohi haq hai. Isme koi ta'aruz yaa tanaaquz nahi. Iski daleel Allah Ta'ala ka ye irshad e giraami hai:

To Kya Ye Log Quran Mein Ghaur o Fikar Nahi Karte.
Agar Ye (kalam) Allah Ke Siwa Kisi Aur Ki Taraf Se
Hota to Ye Iske Andar Badaa Iqhtelaaf Paatey. ⁴⁷

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا
فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

Kyou'nke khabro'n mein baahami takrao se ek doosrey ki takzeeb ho jaati hai aur ye cheez Allah Ta'ala aur iske Rasool ﷺ ki di hui khabro'n mein mahaal o naa-mumkin hai.

Kitabullah aur Rasool Allah ﷺ ki ahadees ke darmiyan agar koi shaqs ta'aruz ya takraao ka qaael hai to iski bad-neeyati aur fasaad e qalb ki wajah se hai. Isko Allah Ta'ala se tauba o isteghfhar karna chhahiye aur apne is gumrah nazariya se ruju karna chhahiye.

Jisko Kitabullah yaa Sunnat e Rasool Allah ﷺ mein ta'aruz ya takraao ka wahem o shubha hota hai to ye iski kotaah fehmi o kam ilmi aur aqal o tadabbur mein kami ki wajah se hua hai. Isko ilm mein mehnat o tadabbur aur ta'amaq karna chhahiye, taakey haq is par waazeh ho jaae. Warna isko ahle ilm ki taraf ruju karna chhahiye aur apne is tauhamaat se baaz aajaana chhahiye aur wohi baat kehni chhahiye jisko raseqheen fil ilm kehte aae hain.

Ham To Is Par Emaan Le Aae Wo Sab Hi Hamarey
Parwardigaar Ki Taraf Se Hai. ⁴⁸

أَمَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا

Aur ispar poora yaqeen rakhna chhahiye ke Kitab o Sunnat mein koi ta'aruz ya takraao nahi hai aur naa hi isme koi iqhtelaaf paaya jaata hai.

⁴⁷ Surah Nisa: 82

⁴⁸ Surah Al Imran: 07

Fasal: Allah Ke Farishto'n Par Emaan Laana

Aur ham Allah Ta'ala ke farishto'n par eman rakhte hain, jinki sifat ye hai:

Wo Aisey Bandey Hain, Jinhe'n Izzat Dee Gai Hai. Iske
Huzoor Badh Kar Nahi Boltey Aur Bas Isi Ke Hukam Par
Amal Karte Hain. ⁴⁹

عِبَادُ مُكْرَمُونَ لَا يَسْقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

Allah Ta'ala ne inko paida farmaya hai aur wo iski ibaadat o ataa-at mein poori tarha masroof hain.

Wo Naa To Apne Aapko Badaa Samajh Kar Iski Bandagi
Se Sartaabi Karte Hain Aur Naa Malool Hotey Hain.
Bas Shab o Roz Iski Tasbeeh Kartey Rehtey Hain, Dam
Nahi Lete. ⁵⁰

لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ يُسَبِّحُونَ
اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ

Allah Ta'ala ne inko hamari nazro'n se ojhal kar rakha hai, is liye ham inhe'n dekh nahi saktey. Baaz martaba Allah Ta'ala ne apne baaz bando'n ko inka mushahedah karaya hai. Chunache Rasool Allah ﷺ ne Hazrat Jibraeel عليه السلام ko inki asli shakal o soorat mein dekha hai, ke apne 600 paro'n se poori fizaa mein chaae hue the.

Isi tarha Jibraeel عليه السلام Hazrat Mariyam عليه السلام ke saamney ek aam insan ki shakal mein namudar hue aur aapas mein ek doosrey se baat cheet bhi hui.

Isi tarha ek dafa'a Aap ﷺ ki khidmat mein ek aisey shaqs ki shakal mein hazir hue jiske kapde intehaai safed aur sarke baal ghair mamuli siyah the. Inpar safar ke asaar nazar naa aatey the. Wo apne ghutney Nabi ﷺ ke ghutno'n ke sath tek kar aur apni raano'n par hath rakh kar baith gae aur Nabi e Kareem ﷺ se ham kalaam hue. Aap bhi jawabaat dete rahe, baad mein aapne apne Sahaba Ikram ﷺ se farmaya ke ye Jibraeel عليه السلام they, tumko hamara deen sikhaane aae they.

Aur hamara eman hai ke farishto'n ko kuch maqhsos kaamo'n ke liye mukallaf kiya gaya hai.

Ambiya aur Rasoolo'n aur deegar bargazeeda bando'n ka Allah Ta'ala se jo talluq hai.

- Hazrat Jibraeel عليه السلام isme waasta hue hain aur asmaani sifaarat ko bando'n tak bilaa kam o kaast paho'nchaane ka azeem al martabat fareeza anjaam dete rahe hain.
- Hazrat Mikaeel عليه السلام ke zimma barish aur rozi paho'nchane ka kaam hai.
- Hazrat Israfeel عليه السلام qiyaamat ke din soor phoo'nkne ke liye muqarrar hain.
- Hazrat Izraeel عليه السلام maut ke farishtey hain, yaani rooh qabz karne ka kaam inke suprad hai.
- Inme pahad ke nigraa'n farishte hain, jiska nazam inke suprad hai.
- Isi tarha Farishta Dozaqh Maalik hain, jo Jahannam ke darogha hain.
- Isi tarha kuch farishtey maa'n ke pet mein bacche ki hifaazat aur dekh reh ke liye muqarrar hain aur kuch doosre farishte jo apni apni duty par har raat o din insano'n ki aur inke amaal ki hifaazat o nigrani ke liye muqarrar hain.

Balkey har shaqs ke liye 2 farishte muqarrar hain. Chuancey irshad e Baari Ta'ala hai:

⁴⁹ Surah Ambiya: 26-27

⁵⁰ Surah Ambiya: 19-20

Daahiney Aur Baa'e'n Baithne Waale Giraft Mein
Laatey Rehte Hain. Wo Koi Lafz Mu'n Se Nahi Nikaalne
Paata Magar Ye Ke Iskey Paas Hi Ek Taak Mein Lagaa
Rehne Waala Taiyyar Hai. ⁵¹

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ
رَقِيبٌ عَتِيدٌ

Aur kuch farishtey (jinko ham munkar nakeer kehte hain) jab insan marjata hai aur isey iski aaqhri araamgah
(yaani qabar mein) paho'ncha diya jaata hai to isse zail ke 3 sawaal karte hain:

1. Tera Rab Kaun Hai?
2. Tera Deen Kya Hai?
3. Tere Nabi Kaun Hain?

To in sawalaat ke jawabaat wohi de skta hai, jiska zikar is ayat mein hai:

Allah Eman Waalo'n Ko Iski Paaki Baat (ki barkat) Se
Mazboot Rakhta Hai Deenwi Zindagi Mein (bhi) Aur
Aqhirat Mein (bhi) Aur Zaalimo'n Ko Bhulaae Rakhta
Hair Aur Allah Jo Chhata Hai Karta Hai. ⁵²

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

Aur kuch farishtey ahle Jannat ki khidmat ke liye muqarrar hain:

Aur Farishtey Har Taraf Se Inke Isteqbal Ke Liye
Aae'nge Aur Inse Kahe'nge Ke Tum Par Salaamati Hai.
Tumne Duniya Mein Jis Tarha Sabar Se Kaam Liya Iski
Badaulat Aaj Tum Iskey Mustahiq Hue Ho. Pas Kya Hi
Khoob Hai Aqhirat Ka Ghar. ⁵³

وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا
صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ

Nabi e Kareem ﷺ ka irshad hai ke Bait Ul Ma'amoor asmaan par hai. Waha'n rozaana 70,000 farishtey daqhil
hotey hain yaa namaz padhte hain. Phir dobaarah inki baari kabhi nahi aati.

⁵¹ Surah Qaaf: 17-18

⁵² Surah Ibrahim: 27

⁵³ Surah Ra'ad: 23-24

Fasal: Allah Ki Kitaabo'n Par Emaan Laana

Aur ham eman rakhte hain ke Allah Ta'ala ne apne rasoolo'n par kuch kitabe'n nazil farmai hain, taakey saarey jaha'n ke liye hujjat aur amal karney waalo'n kel iye dastoor e hayat saabit ho'n aur issey naseehat o hikmat ki taleem aur tazkiya o islaah ka kaam kartey rahe'n.

Aur hamara is par bhi eteqaad hai ke Allah Ta'ala ne har rasool ke sath ek kitab bhi nazil farmai hai. Iski daleel ye irshad e Baari Ta'ala hai:

Hamney Rasoolo'n Ko Saaf Saaf Nishaniyo'n Aur Hidayaat Ke Sath Bheja Hai Aur Inkey Sath Kitab Aur Mizaan Naazil Ki Taakey Log Insaf Par Qaaem Ho'n.⁵⁴

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ
لِيُقِيمُوا النَّاسَ بِالْقِسْطِ

Aur ham zail ki kitaabo'n se waqifiyat rakhtey hain:

1. *Tauraat: Jisko Allah Ta'ala ne Hazrat Musa عليهِ السلام par nazil farmaya aur wo Bani Israel ki azeem tareen kitab hai.*

Irshad e Baari Ta'ala hai:

Jis Mein Hidaayat Aur Raushni Thee, Saarey Nabi Jo Muslim They Isikey Mutaabiq In Yahoodi Ban Jaane Waalo'n Ke Muamelaat Ka Faisla Karte They Aur Isi Tarha Rabbani Aur Ahbaar Bhi (is par faisla ka daromadaar rakhte they) Kyou'nke Inhe'n Kitabullah Ki Hifaaizat Ka Zimmedaar Banaaya Gaya Tha Aur Wo Ispar Gawah They.⁵⁵

فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يُحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ
هَادُوا وَالرَّبَّائِيُّونَ وَالْأَنْبِيَاءُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ
وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ

2. *Injeel: Jisko Allah Ta'ala ne Hazrat Esa عليهِ السلام par naazil farmaya hai wo Taurait ki tasdeeq o takmeel karne waali hai.*

Irshad hai:

Aur Hamney Isko Injeel Ataa Ki Jisme Rehnumaai Aur Raushnee Thee Aur Wo Bhi Taurait Mein Se Jo Kuch Is Waqt Maujood Tha Iski Tasdeeq Karney Waali Thi Aur Khuda-taras Logo'n Ke Liye Saraasar Hidaayat Aur Naseehat Thee.⁵⁶

وَأَتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ
التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ

Aur Taakey Tumharey Liye Baaz In Cheezo'n Ko Halaal Kardun Jo tum Par Haraam Kardi Gai Hain.⁵⁷

وَلِأَجْلِ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي هُرِّمَ عَلَيْكُمْ

3. *Zaboor: Jo Hazrat Dawood عليهِ السلام par naazil hui.*

⁵⁴ Surah Hadeed: 25

⁵⁵ Surah Maeda: 44

⁵⁶ Surah Maedah: 46

⁵⁷ Surah Al Imran: 50

4. Hazrat Ibrahim عليه السلام aur Hazrat Musa عليه السلام par naazil shuda saheefey.

5. Quran e Kareem: Jisko Allah Ta'ala ne apne aaqhri Nabi Hazrat Muhammad ﷺ par nazil farmaya hai.

Irshad e Baari Ta'ala hai:

Jo insano'n Ke Liye Saraasar Hidaayat Hai Aur Aisee
Waazeh Talimaat Par Mushtamil Hai Jo Raah e Raast
Dikhaane Waali Hai. ⁵⁸

هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى
وَالْفُرْقَانِ

Jiski sifat Allah Ta'ala ke hasb e irshaad ye hai:

Jo Saabeqa Kitaabo'n Ki Tasdeeq Karney Waali Hai
Aur Inke Mazameen Par Nigehbaan Hai. ⁵⁹

بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ

Chunachey Allah Ta'ala ne iske zariye saabeqa saari kitabo'n ko mansooqh farmadiya aur tehreef o tabdeel karne waalo'n ke makr o fareb aur chaalo'n se hifaazat ka khud zimma le liya hai.

Irshad hai:

Rahaa Ye Zikar, To Isko Hamey Naazil Kiya Hai Aur
Ham Khud Iske Nigehbaan Hain. ⁶⁰

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

Aur is taur par taa-qiyamat saari ummat ke liye ek daleel aur hujjat ban kar baaqi o mehfooz rahega.

Iske alaawa doosri asmaani kitabe'n ek aarzi aur mehdood muddat tak ke liye naazil hui thee'n aur iske baad aaney waali asmaani kitabo'n ke nuzool se mansooqh ho gae'n aur inho'n ne isme jo tehreef o tabdeel hui thee'n iski nishandahi ki kyou'nke wo kitabe'n masoom o mehfooz nahi ki gai thee'n. Jiski wajah se tehreef aur ziyaadati o kamee ki shikar huee'n.

Irshad e Baari hai:

Jo Log Yahoodi Ban Gae Hain In Mein Kuch Log Hain
Jo Alfaaz Ko Inke Mahel Se Pher Dete Hain. ⁶¹

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ

Pas Halaakat Aur Tabaahi Hai In Logo'n Ke Liye Jo
Apne Hatho'n Se Shara'a Ka Noshta Likhte Hain, Phir
Logo'n Se Kehte Hain Ke Ye Allah Ke Paas Se Aaya Hua
Hai. Taakey Iske Muaweze Mein Thoda Faaeda Haasil
Kar Le'n. Inke Hatho'n Ka Ye Likha Bhi Inkey Liye
Tabaahi Ka Samaan Hai Aur Inki Ye Kamaai Bhi Inkey
Liye Maujab e Halaakat Hai. ⁶²

(قَوْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ لَيْسَتْ رُءُوسُ بِهِ تَمَنَّا قَلِيلًا قَوْلٌ لَهُمْ مِمَّا كُتِبَتْ
أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ

⁵⁸ Surah Baqarah: 185

⁵⁹ Surah Maeda: 48

⁶⁰ Surah Hijr: 09

⁶¹ Surah Nisa: 46

⁶² Surah Baqarah: 79

Insey Poochiye, Phir Wo Kitab Jisey Musa Laae They, Jo Tamaam Insano'n Ke Liye Raushni Aur Hidaayat Thi, Jisey Tum Paarah Paarah Kiye Rakhte Ho, Kuch Dikhate Ho Aur Bahot Kuch Chupaate Ho. ⁶³

In Mein Kuch Log Aisey Hain Jo Kitab Padhte Hue Is Tarha Zaban Ka Ulat Pher Karte Hain Ke Tum Samjho Ke Jo Kuch Wo Padh Rahey Hain Wo Kitab Hi Ki Ibaarat Hai. Halaa'nke Wo Kitab Ki Ibaarat Nahi Hoti Aur Wo Kehte Hain Ke Jo Kuch Ham Padhte Hain Khuda Ki Taraf Se Hai, Halaa'nke Wo Khuda Ki Taraf Se Nahi Hota. Wo Jaan Boojh Kar Jhoot Baat Allah Ki Taraf Mansoob Kar Rahe Hain. Kisi Insan Ka Ye Kaam Nahi Hai Ke Allah To Isko Kitab Aur Hukam Aur Nabuwwat Ataa Farame Aur Wo Logo'n Se Kahe Ke Allah Ke Bajaae Tum Mere Bandey Ban Jaao. ⁶⁴

Aye Ahle Kitab! Hamara Rasool Tumhare Paas Aagaya Hai Jo Kitab e Ilaahi Ki Bahot Si In Baato'n Ko Tumhare saamney Khol Raha Hai Jinpar tum Parda Daala Kartey The. Yaqeenan Kufr Kiya In Logo'n Ne Jinho'n Ne Kaha Ke Maseeh Ibne Mairya Hi Khuda Hain. ⁶⁵

قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى
لِّلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُؤُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ
الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يُوْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِّي مِنْ دُونِ اللَّهِ

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنْتُمْ
تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ
وَكِتَابٌ مُبِينٌ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيمٍ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ
مَرْيَمَ

⁶³ Surah Al Anam: 91

⁶⁴ Surah Al Imran: 78-79

⁶⁵ Surah Maeda: 15-17

Fasal: Allah Ke Rasoolo'n Par Emaan Laana

Aur Ham Eman Rakhte Hain Ke Allah Ta'ala saarey insano'n aur qaumo'n mein Ambiya Aur Rasool Bheje Hain.

Irshad Hai:

Ye Saarey Rasool Khushkhabri Dene Waale Aur Daraane Waale Banaakar Bheje Gae They, Taakey Inko Mabdoos Kar Dene Ke Baad Logo'n Ke Paas Allah Ke Muqable Mein Koi Hujjat Naa Rahey Aur Allah Behrehaal Ghaalib Rehne Waala Aur Hakeem o Daana Hai. ⁶⁶

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ
بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

Aur ham eteqaad rakhte hain ke Hazrat Nuh عليه السلام sabse pehle Rasool hain aur Hazrat Muhammad ﷺ Khaatim ul Ambiyaa wal Mursaleen hain.

Hamne Aapki Taraf Isi Tarha Wahee Bheji Hai Jis Tarha Nuh Aur Inke Baad Ke Paighambaro'n Ki Taraf Bheji Thi. ⁶⁷

(إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ

Aye Logo'n! Muhammad Tumahrey Mardo'n Mein Se Kisi Ke Baap Nahi Hain, Magar Wo Allah Ke Rasol Aur Khaatim un Nabiyyeen Hain. ⁶⁸

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ
النَّبِيِّينَ

Aur Jamat e Ambiya aur Rasoolo'n mein sabse afzal Hazrat Muhammad ﷺ hain. Iske baad Hazrat Ibrahim عليه السلام, phir Musa عليه السلام, phir Hazrat Nuh عليه السلام iskey baad Hazrat Esa عليه السلام hain.

Aur (Aye Nabi!) Yaad Rakhiye Is Ahed o Paimaan Ko Jo Hamne Sab Paighambaro'n Se Liya Hai. Aap Se Bhi Aur Nuh Aur Ibrahim Aur Musa Aur Esa Ibne Mariyam Se Bhi. Sabse Ham Poqhta Ahed Le Chuke Hain. ⁶⁹

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ
وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا

Aur ham eteqaad rakhte hain ke Hazrat Muhammad ﷺ ki laai hui shariyat saabeqa saarey rasoolo'n ki shariyato'n ki khoobiyo'n ki jaame aur sab par mushtamil hai, iski daleel Allah Ta'ala ka ye irshad hai:

Isney Tumahrey Liye Deen Ka Wohi Tareeqa Muqarrar Kiya Hai, Jiska Hukam Isne Nuh Ko Diya Tha Aur Jisey (Aye Muhammad!) Abh Aapki Taraf Hamne Wahee Ke Zariye Bheja Hai Aur Jiski Hidaayat Ham Ibrahim Aur Musa Aur Esa Ko De Chuke Hain, Is Takeed Ke Sath Ke Is Deen Ko Qaem Karo Aur Isme Mutafarriq Naa Ho Jaao. ⁷⁰

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا
تَتَفَرَّقُوا فِيهِ

⁶⁶ Surah Nisa: 165

⁶⁷ Surah Nisa: 163

⁶⁸ Surah Ahzaab: 40

⁶⁹ Surah Ahzaab: 07

⁷⁰ Surah Shoorah: 13

Aur ham eman rakhte hain ke saarey Ambiya Ikram aur Rasool e Azzaam bashar aur maqhllooq the. Inke andar Uloohiyat aur Ruboobiyyat ki sifaat o khasaaes bilkul nahi paai jaati thee'n. Sabse pehle Nabi Hazrat Nuh عليه السلام ke mutalliq Allah Ta'ala ka irshad hai:

Aur Main Tumse Nahi Kehta Ke Mere Paas Allah Ke Khazaane Hain, Naa Ye Kehta Hu'n Ke Main Ghaib Ka Ilm Rakhta Hu'n, Naa Mera Ye Daawa Hai Ke Main Farishta Hu'n. ⁷¹

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ
إِنِّي مَلَكٌ

Aur sabse aaqhri Nabi Hazrat Muhammad ﷺ ko Allah Ta'ala ka ye hukam hota hai ke ye elaan kare'n:

Ham Tumse Ye Nahi Kehte Ke Hamey Paas Allah Ke Khazaane Hain, Naa Ham Ghaib Ka Ilm Rakhte Hain Aur Naa Ye Kehte Hain Ke Ham Farishta Hain. ⁷²

لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ
لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ

Mazeed ye bhi kehe'n:

Main Apni Zaat Ke Liye Kisi Nafaa Aur Nuqhsaan Ka Iqhteyar Nahi Rakhta. Allah Hi Jo Kuch Chhata Hai Wo Hota Hai. ⁷³

لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ

Phir iska bhi hukam hua:

Aap Keh Deejiye! Main Tum Logo'n Ke Liye Naa Kisi Nuqhsaan Ka Iqhteyar Rakhta Hu'n, Naa Kisi Bhalaai Ka. Aap Keh Deejiye! Mujhe Allah Ki Giraft Se Koi Nahi Bachaa Sakta Aur Naa Main Iske Daaman Ke Siwaa Koi Jaae Panaah Paa Sakta Hu'n. ⁷⁴

(قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي
مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا)

Aur hamara eman hai ke ye hazraat (Ambiya o Rusool) Allah Ta'ala ke bando'n mein se aisey muntaqhab bandey hain, jinko Allah Ta'ala ne Nabuwwat o Risaalat e musharraf farmaya hai. Aur inkey wasf uboodiyat o bandage ko inka alaa maqaam qaraar diya aur inki tareef ke zimn mein isko zikar farmaya. Chunachey sabse pehle Rasool Hazrat Nuh ke silsilah mein irshad e baari hai:

Tum In Logo'n Ki Aulaad Ho Jinhe'n Hamney Nuh Ke Sath Kashti Par Sawaar Kiya Tha Aur Nuh Ek Shukar Guzaar Bandey The. ⁷⁵

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا

Aur sabse aaqhri Rasool Hazrat Muhammad ﷺ ke silsilaey mein irshad hai:

⁷¹ Surah Hud: 31

⁷² Surah Anaam: 50

⁷³ Surah Araaf: 188

⁷⁴ Surah Jin: 21-22

⁷⁵ Surah Isra: 03

Nihaayat Mutabarrak Hai Wo Zaat Jisney Apne Bandey
Par Furqan Naazil Kiya Taakey Saarey Jahan Waalo'n
Ke Liye Khabardaar Karney Waala Ho. ⁷⁶

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا

Aur doosrey Rasoolo'n ke baarey mein bhi irshad e baari ta'ala hai:

Aur Hamarey Bando'n Ibrahim, Ishaq Aur Yaqoob Ka
Zikar Karo. Badee Quwwat e Amal Rakhte Waaley Aur
Deedawar Log They. ⁷⁷

وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي
وَالْأَبْصَارِ

Aur Inke Saamney Hamarey Bandey Dawood Ka Qissa
Bayan Keejiye, Jo Badee Quwwato'n Ke Maalik They.
⁷⁸

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ

Aur Dawood Ko Hamney Sulaiman (jaisa beta) A'ataa
Kiya, Behtareen Banda, Kasrat Se Apney Rab Ki Taraf
Rujoo Karney Waala. ⁷⁹

وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ نِعَمَ الْعَبْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ

Aur Hazrat Esa عليه السلام ke mutalliq irshad farmate hain:

(Ibney Mariyam) Iske Siwaa Kuch Naa Tha, Ke Ek
Banda Tha, Jispar Hamney Inaam Kiya Aur Bani Israel
Ke Liye Apni Qudrat Ka Ek Namuna Banaa Diya. ⁸⁰

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ

Aur Ham eman rakhte hain ke Allah Ta'ala ne risaalat o nubwwat ke silsila ko Muhammad ﷺ ki besat par khatam
farmadiya hai aur aapko tamam logo'n ke liye maboos farmaya hai. Iski daleel khud Allah Ta'ala ka irshad hai:

(Aye Muhammad!) Aap Keh Deejiye Aye Insano'n! Main
Tum Sab Ki Taraf Is Allah Ka Paighambar Hu'n Jo
Zameen Aur Asmaano'n Ki Baadshahat Ka Maalik Hai,
Iske Siwa Koi Mabood Nahi Hai, Wohi Zindagi
Baqashta Hai Aur Wohi Maut Deta Hai. Pas Eman Laao
Allah Par Aur Iske Bheje Hue Nabi Ummeed Hai Ke Tum Raah e Raast
Paaloge. ⁸¹

(قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ
مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ
فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ
وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

⁷⁶ Surah Furqan: 01

⁷⁷ Surah Saad: 45

⁷⁸ Surah Saad: 17

⁷⁹ Surah Saad: 30

⁸⁰ Surah Zuqhruf: 59

⁸¹ Surah Araaf: 158

Aur ham ye bhi eteqaad rakhte hain ke Aap ﷺ ki laai hui shariyat wohi islami deen o shariyat hai jisko Allah Ta'ala ne apney bando'n ke liye muntaqhab aur pasand farmaya hai aur iske alawa koi deen o shariyat iske nazdeek qabil e qabool nahi. Chunache irshad e baari ta'ala hai:

Allah Ke Nazdeek Deen Sirf Islam Hai. ⁸²

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

Aaj Hamney Aapke Deen Ko Aapke Liye Mukammil Kar Diya Hai Aur Apni Nemat Aap Par Tamaam Kardi Hai Aur Aapke Liye Islam Ko Aapke Deen Ki Haisiyat Se Qabool Kar Liya Hai. ⁸³

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

Mazeed irshad hai:

Jo Shaqs Islam Ke Siwa Koi Aur Tareeqa Iqteyar Karna Chhahey Iska Wo Tareeqa Hargiz Qabool Naa Kiya Jaaega Aur Aqhirat Mein Wo Nakaam o Namuraad Rahega. ⁸⁴

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Aur jo shaqs aaj ye khayal rakhey ke deen e islam ke alaawa Allah Ta'ala ke haa'n Yahoodiyat yaa Esaaiyat yaa iskey alaawa koi aur deen motebar yaa maqbool hai to isko ham kafir samajhte hain. Issey tauba karaai jaae, warna murtad aur munkir e quran samajh kar isko qatal kar diya jaae.

Aur jo shaqs Muhammad ﷺ ki saari kaenaat o insaniyat ke liye besat ka inkar karey to ham isko saarey ambiya aur rusul ka munkir. Balkey is rasool ka bhi munkir samajhte hain, jiki risaalat ka wo apne ko qaael o mutanabbe kehta hai. Kyounke Allah Ta'ala ka irshad hai:

Aur Qaum e Nooh Ne Rasoolo'n Ko Jhutlaaya. ⁸⁵

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ

Chunachey Allah Ta'ala ne Qaum e Nuh ko saare Ambiya o Mursaleen ka munkir aur takzeeb karney waala tehraaya hai. Jabkey Nuh عليه السلام se pehle koi Rasool nahi aaya. Allah Ta'ala ka mazeed irshad hai:

Jo Log Allah Aur Iskey Rasoolo'n Se Kufr Kartey Hain Ke Allah Aur Iskey Rasoolo'n Ke Darmiyan Tafreeq Kare'n Aur Kehtey Hain Ke Ham Kisi Ko Maane'nge Aur Kisi Ko Na Maane'nge Aur Kufr o Eman Ke Beech Mein Ek Raah Nikalne Ka Iraada Rakhte Hain Wo Sab Pakkey Kaafir Hain Aur Aisey Kafiro'n Ke Liye Hamne Wo Sazaa Taiyyar Kar Rakhi Hai Jo Inhe'n Zaleel o Khuwaar Kar Dene Waali Hogi. ⁸⁶

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

⁸² Surah Al Imran: 19

⁸³ Surah Maeda: 03

⁸⁴ Surah Al Imran: 85

⁸⁵ Surah Sho'oraa: 105

⁸⁶ Surah Nisa: 150-151

Aur ham eman rakhtey hain ke Muhammad ﷺ ki besat aur risalat ke baad koi nabi nahi hoga, (Aap Kahatim ul Ambiya, Syed ul Mursaleen, Imam al Atqiyya hain). Jisney aapke baad nabuwwat ka dawa kiya, yaa kisi muddai e nabuwwat ki tasdeeq ki wo bilaa shubha kafir hai. Kyou'nke wo Allah aur iske Rasool aur ummat e muslim ke ijmaa ka munkir hai.

Aur ham ye eteqaad rakhtey hain ke Nabi e Kareem ﷺ ke kuch khulafa e rashdeen hain jo key aapki ummat mein ilm o daawat aur khilafat mein aapke saheeh janasheen hue. Inme se sabse afzal aur khilafat ke awwaleen mustaqhi Hazrat Abu Bakar Siddiq ؓ ,p hir Hazrat Umar bin Khattab ؓ , phir Hazrat Usman bin Affan ؓ , phir Hazrat Ali bin Taalib ؓ hain.

Aur isi tarha se khilafat mein wohi tarteeb maraatib rahi jokey fazal o kamaal mein maraatib darajaat they. Aur Allah Ta'ala ko kaisey ye baat zeb de sakti hai (jabkey iska sab kaam ghair mamuli hikmato'n par mabni o mushtamil hai) ke wo kahir ul quroon mein kisi shaqs ko khilafat se nawaaz de'n bawajood yekey issey a'ala o arfa'a aur khilafat ke ziyada mustahiq ashqaas maujood ho'n.

Aur ham is par bhi yaqeen rakhtey hain ke basaa-auqaat mafzool baaz juzuwi fazeelat o khusoosiyat ki wajah se apney se afzal shaqs se mumtaaz aur faaeq ho jaata hai. Lekin iski wajah se umoomi afzaliyat ka mustaqhi nahi hota. Kyou'nke fazal o kamaal ke asbaab bakasrat aur matno'o hain.

Aur ham iska eteqaad rakhte hain ke ye ummat (ummat e muhammadiya) Allah Ta'ala ke nazdeek sabsey behtareen aur sabsey ziyada izzat o manzilat waali ummat hai. Iski daleel khud irshad e baari ta'ala hai:

Tum Log Behtareen Jamat Ho, Jo Logo'n Ke Liye Paida
Kee Gai Hai. Tum Bhalai Ka Hukam Detey Ho Aur
Buraai Se Roktey Ho Aur Allah Par Eman Rakhtey Ho.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

87

Aur ham isko bhi tasleem kartey hain ke is ummat ke behtareen log Sahaba Ikram hain, phir tabaeen e azzam. Inkey baad tabe tabaeen aur Aap ﷺ ke hasb e irshad iska bhi yaqeen rakhte hain ke:

Meri ummat mein baraabar ek giroh haq par qaaem raheyga, jisko Allah ki taeed haasil hogi, log inka sath chhodkar inko koi nuqsan nahi paho'ncha sake'nge. Taa-aa'nkey Allah Ta'ala ka hukam aa paho'nchey. 88

Mushajeraat⁸⁹ e sahaaba rizwanullahi ta'ala alaihim ajmaeen ke silsilah mein hamara eman hai ke wo sab apney apney ijtehaadi khayalaat ki wajah se runumaa hue. Ismey jo haq par tha, isko dohera ajar mileyga aur jo ghalati par tha wo ek ajar ka mustahiq hoga aur inki ghalati maaf ho jaaegi.

Aur ham intehaai zaroori samajhtey hain ke inki buraai aur in par tanqeed karne se baaz aae'n. Aur inka zikar e khair acchey alfaaz o sifaat ke sath intehaai mohabbat o aqeedat se bharey andaaz mein kare'n aur apne dilo'n ko inme se kisi ki buraai se paak o saaf rakhe'n. Kyou'nke Allah Ta'ala inse mutalliq ye farmate hain:

⁸⁷ Surah Al Imran: 110

⁸⁸ Bukhari: 252

⁸⁹ Confusion or Conflict or Strife

Tummey Se Jo Log Fatah (Makkah) Se Qabl Hi Kharch⁹⁰ Kar Chukey Hain Aur Ladh Chukey (wo inke baraabar nahi jo baad fatah ladey aur kharch kiye) Wo Log Darja Mein Badhey Hue Hain In Logo'n Se Jinho'n Ne Baad Ko Kharch Kiya Aur Jihad Kiya. Aur allah Ne Bahlaai Ka Waada To Sabhi Se Kar Rakha Hai.

⁹¹

Nez inkey mutalliq mazeed irshad hai:

Aur In Logo'n Ka (bhi haq hai) Jo Inkey Baad Aae (aur wo) Ye Dua Kartey Hain Ke Aye Hamarey Parwardigaar! Hamko Baqash De Aur Hamarey Bhaiyyo'n Ko Bhi Jo Hamse Pehle Eman Laa Chukey Hain Aur Hamarey Dilo'n Mein Eman Waalo'n Ki Taraf Se Keena Naa Honey De. Aye Hamarey Parwardigar! Tu Badaa Shafeeq Hai, Maherbaan Hai.⁹²

لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ
أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا وَعَدَ
اللَّهُ الْحُسْنَى

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا
الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا
رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

⁹⁰ Shaheed hue

⁹¹ Surah Hadeed: 10

⁹² Surah Hashar: 10

Fasal: Aqhirat Ke Din Par Emaan Laana

Aur ham yaum e aqhirat, yaani qiyamat par poora yaqeen rakhte hain jiskey baad koi din naa hoga. Log dobara Jannat yaa Jahannam mein jaaney ke liye uthey'nge.

Chunache ham dobara zinda honey par eman rakhte hain. Jab Allah Ta'ala murdo'n ko Israfeel عليه السلام ke dobara soor phoo'nkne par zinda kare'nge.

Aur Soor Phoo'nka Jaaega To In Sabkey Hosh Udh
Jaae'nge Jo Asmaano'n Aur Zameen Mein Hain, Bajuz
Iskey Jisko Allah Chhahey. Phir Dobaara Soor
Phoo'nka Jaaega To Dafa'atan Sabke Sab Uth Khadey
Ho'ngey, Dekhtey Bhaalthey Hue.⁹³

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ
يَنْظُرُونَ

Chunachey log apni apni qabro'n se nangey pair, nangey jism baghair khatna ke Rabbul A'alameen ki taraf jaaney ke liye uth khadey ho'nge.

Jis Tarha Hamney Awwal Baar Paida Karney Ke Waqt
Ibtadaa Ki Thi, Isi Tarha Isey Dobaara Kar De'nge. Ye
Hamarey Zimma Wada Hai, Ham Zaroor Isey Karkey
Rahe'nge.⁹⁴

لَلْكَتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ

Aur ham namaa e amaal par poora yaqeen rakhtey hain, jokey daahiney hath mein yaa pusht ki jaanib se baa'ng hath mein diya jaaega. Irshad hai:

To Jis Kisi Ka Naama e Amaal Iske Daahiney Hath Mein
Mileyga So Issey Asaan Hisaab Liya Jaaega Aur Wo
Apne Waalo'n Ke Paas Khush Khush Laut Kar Aaega
Aur Jis Kisi Ka Naama e Amaal Iski Peeth Ke Peechye
Se Mileyga, So Wo Maut Ko Pukaareyga Aur Jahannam
Mein Padeyga.⁹⁵

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسِبُ حِسَابًا يَسِيرًا
وَيُنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ
فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا

Aur Har Insan Ka Amal Hamney Iske Galey Ka Haar Kar
Rakha Hai Aur Iskey Waastey Qiyamat Ke Din Ham
(iska) Naama e Amaal Nikaal Kar Saamney Kar De'nge
Jisko Wo Khulaa Hua Dekh Lega.⁹⁶

(وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ
حَسِيبًا

Aur ham mizaan par eman rakhte hain jo qiyamat mein rakha jaaega aur kisi par zarrah baraabar zulm o ziyaadati naa hogi.

⁹³ Surah Zumar: 68

⁹⁴ Surah Ambiya: 104

⁹⁵ Surah Insheqaaq: 104

⁹⁶ Surah Isra: 13-14

So Agar Koi Zarrah Baraabar Bhi Neki Kareyga Isey
Dekh Lega Aur Jis Kisi Ne Zarrah Bhar Bhi Badee Ki
Hogi Isey Bhi Dekh Lega.⁹⁷

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Albatta Jis Kisi Ka (neki ka) Padla Bhaari Hoga, To
Aisey Hi Logo To Kamiyaab Ho'nge Aur Jiska Padla
Halka Hoga So Ye Log Wo Ho'ngey Jinho'n Ne Apna
Nuqsaaan Kar Liya Aur Jahannam Mein Hamesha Ke
Liye Rahe'nge. Inkey Cehro'n Ko Aag Jhulasti Hogi Aur
Isme Inke Mu'n Bigdey Hue Ho'nge.⁹⁸

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ وَمَنْ خَفَّتْ
مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ
تَلْفَحُ وَجُوهُهُمْ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ

Jo Neki Lekar Aaga Isko Iske Misl 10 (nekiya'n)
Mile'ngi Aur Jo Koi Badee Lekar Aaga Isko Bas Iskey
Baraabar Hi Badla Mileyga Aur In Par Zulm Naa Kiya
Jaaega.⁹⁹

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا
يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Aur ham eman rakhte hain ke shafaa-at e kubra Rasool Allah ﷺ ke liye khaas hai, wo Allah Ta'ala ke huzoor iski
ijaazat se shafaa-at kare'nge taakey Khud apney bando'n ke hisaab o kitaab ka faisla saadir farmaae.

Jabkey logo'n ka izteraab aur pareshaniya'n naa-qaabil e bardasht ho jaae'ngi. Chunache log Hazrat Adam عليه السلام, phir Hazrat Nuh عليه السلام, phir Hazrat Ibrahim (a), phir Hazrat Musa (a), phir Hazrat Esa (as) aur phir aqhir
mein Hazrat Muhammad ﷺ ki khidmat mein hazir ho'ngey.

Aur isi tarha deegar Ambiya Ikram, Malaaeka aur Saaleh momineen ki shafaa-at ke qael hain, in musalmano'n
ke liye jo dozaqh mein daqhil ho'ngey, taakey issey nikaale jaae'n.

Aur hamara ye bhi aqeeda hai ke Allah Ta'ala mahez apne fazal o karam se momineen ki ek bade ta'adaad ko
baghair kisi sifaarish ke dozaqh se nikaalega.

Aur ham Rasool Allah ﷺ ke hauz e kausar par poora yaqeen rakhtey hain, jiska paani doodh se ziyaada safed,
shahed se ziyaada shireen aur mushk se ziyaada khushbudaar hoga. Iski lambaai, chaudaai ek maah ki masaafat
ke baqadar hogi, iske piyaale husn o Jamaal mein asmaan ke taaro'n ki tarha ho'nge aur ummat e muhammadiya
ke momineen waha'n kasrat se aaney waaley ho'nge. Jo bhi iska paani pee leyga kabhi dobaara piyaasa nahi
hoga.

Aur ham pul siraat ka poora yaqeen rakhtey hain, jokey Jahannam par banaaya jaaega, jis par log is raftaar se
guzre'nge jaisa ke duniya mein inka amal raha hoga. To koi bijli ki tarha palak jhapakhtey mein nihayat tezi se
guzar jaaega. Phir kuch log hawa ki tarha tez raftaari se guzre'nge. Phir parindo'n ki tarha guzre'nge. Phir sawar
ki tarha tez daudkar nikal jae'nge. Is waqt Nabi e Kareem ﷺ iskey pehlu mein tashreef farma ho'nge aur ye dua
karte ho'nge. Aye Allah! Salaamat rakh, salaamat rakh. Aur jab bando'n ke amaal kamzor padh jaae'nge (aur
guzarna dushwar ho jaaega) to aqhir mein aqhir mein aisey admi aae'nge jo surain ke bal sarakhtey ho'nge. Pul
siraat ke dono'n kirano'n par kuch aankadey aur kaa'ntey latkey hue ho'nge aur hukam e ilaahi ke taabe ho'nge.

⁹⁷ Surah Zalzalah: 7-8

⁹⁸ Surah Mominoon: 102-104

⁹⁹ Surah Anaam: 160

Jisko pakadne ka hukam hoga isko pakad le'nge. Jis shaqs ke sirf kharaash lag jaaegi wo naaji hoga aur baaz log dozaqh mein giraa diye jaae'nge.

Aur ham yaum e aqhirat ke silsiley mein jo kuch bhi Quran o Sunnat mein warid hua hai, isko the dil se tasleem karte hain. Allah Ta'ala hame'n is din ki haulnaki se najat de aur hamari madad farmae.

Aur ham ahle Jannat mein daqhila ki sifarish ko Nabi e Kareem ﷺ ke liye barhaq aur maqhsos maantey hain.

Aur ham Jannat aur Dozaqh par eman e kaamil rakhtey hain. Jannat nemato'n ka ghar hai, jisko Allah Ta'ala ne mominen aur muttaqeen ke liye taiyyar kar rakha hai, jisme tarha tarha ki nemate'n hain, jisey naa to kisi aankh ne dekha, naa to kisi kaan ne sunaa, aur naa kisi insan ke dil mein iska khayal guzra. Irshad e Baari Ta'ala hai:

So Kisi Ko Ilm Nahi Jo Jo (samaan) Ankho'n Ki Thandak
Ka Inkey Liye (khazaana e ghaib mein) Maqhfai Hai. Ye
Silaa Hai Inke (nek) Amaal Ka. ¹⁰⁰

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءِ بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ

Aur dozaqh azaabo'n ka ghar hai, jisko Allah Ta'ala ne kafi-ro'n aur zaalimo'n ke liye banaaya hai. Jisme tarha tarha ka azaab aur sazae'n hain, jinka insan tasawwur bhi nahi kar sakta. Irshad hai:

Hamney Zaalimo'n Ke Liye Aag Taiyyar Kar Rakhi Hai,
Iski Qannate'n Inko Gharey Ho'ngi Aur Agar Wo
Fariyaad Kare'nge To Inki Fariyaad Rasee Aisey Paani
Se Kee Jaaegi Jo Tel Ki Talchat Ki Tarha Hoga,
Cehro'n Ko Bhoon Daaleyga Kaisa Buraa Hoga Wo
Paani Aur Kaisay Burey Hogi Wo Jagah. ¹⁰¹

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا
يُعَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ
مُرْتَقَفًا

Aur Jannat o Jahannam is waqt bhi maujood hain aur hamesha hamesh rahe'ngi.

Aur Jo Koi Allah Par Eman Laaega Aur Nek Amal
Karega Allah Isey Aisey Baagho'n Mein Daqhil Karega
Jinke Neeche Nehre'n Beh Rahi Ho'n. Inme Wo
Hamesha Hamesh Rahe'nge, Beshak Allah Ne Aise
Shaqs Ko Bahot Hi Acchi Rozi Di Hai. ¹⁰²

وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا

Beshak Allah Ne Kafi-ro'n Ko Rahmat Se Door Kar Diya
Hai Aur Inke Liye Dozaqh Taiyyar Kardi Hai, Jisme Wo
Hamesha Hamesh Rahe'nge Naa Koi Yaa Paae'nge Aur
Naa Madadgaar. Jis Roz Inke Cehrey Aag Mein Ulat
Palat Kiye Jaae'nge Wo You'n Kahe'ngay Ke, Kaash

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا
يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ
يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ

¹⁰⁰ Surah Sajda: 17

¹⁰¹ Surah Kahaf: 29

¹⁰² Surah Talaq: 11

Hamen Allah Ki Ataa-at Kii Hoti Aur Rasool Ki Ataa-at
Ki Hoti. ¹⁰³

Aur ham har is shaqs ke jannati honey ki gawahi dete hain, jisko Quran o Sunnat ne naam ba naam jannati bataaya hai, yaa sifaat ke sath nishandahi ki hai.

Chunachey naam ke sath Hazrat Abu Bakar ؓ, Hazrat Umar ؓ, Hazrat Usman ؓ, Hazrat Ali ؓ aur inke alaawa jinka Rasool Allah ﷺ ne naam liya hai aur inhe'n Jannat ki khushkhabri di hai, ham in sab ke jannati hone par gawaahi dete hain aur sifaat ke sath har momin aur mutaaqi ke liye gawahi dete hain.

Aur ham har is shaqs ke dozaqhi honey ki gawahi dete hain jisko Quran o Sunnat ne naam se yaa ausaaf se dozaqhi qarar diya hai.

Naam ke ta'ayyun ke sath Abu Lahab aur Umro bin Lahee al Khazaai waghaira ke dozaqhi honey ki gawahi dete hain.

Aur ausaaf ki binaa par har kafir aur shirk e akbar ke murtakib aur munafiq ke dozaqhi hone ki gawahi dete hain.

Aur ham qabar mein (munkar nakeer ke) sawalaat ko bhi barhaq maantey hain, jo Allah Ta'ala, Deena ur Rasool Allah ﷺ ke mutalliq kiye jaa'e'nge. Irshad hai:

Allah Eman Waalo'n Ko Is Pakki Baat Se Mazboot
Rakhta Hai Deenwi Zindagi Mein (bhi) aur Aqhirat
Mein (bhi). ¹⁰⁴

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ

Jiskey jawab mein musalman kaheyga 'Hamara Rab Allah hai, aur hamara deen Islam hai aur hamarey nabi Muhammad ﷺ hain'.

Aur kuffar aur munafeqeen iskey jawab mein kahe'nge 'Ham kuch nahi jaantey, logo'n ko hamney sunaa tha ke kuch kaha kartey the, to hamne bhi keh diya.'

Aur ham momineen ke liye qabar mein raahat o nemat par eman rakhtey hain.

(yaani wo log) Jinki Ruhe'n Farishtey Qabz Kartey
Hain, Is Haal Mein Ke wo Paak Hotey Hain (farishtey)
Kehte Jaatey Hain, Tum Par Salaam Ho, Tum Apney
Amaal Ke Sabab Jannat Mein Daqhil Ho Jaao. ¹⁰⁵

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا
الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Isi tarha ham kafiro'n aur zaalimo'n ke liye azab e qabar ke qaael hain aur is par yaqeen rakhtey hain. Allah Ta'ala ka irshad hai:

¹⁰³ Surah Ahzaab: 64-66

¹⁰⁴ Surah Ibrahim: 27

¹⁰⁵ Surah Nahal: 32

Kaash Aap Is Waqt Dekhe'n Jab (ye) Zaalim Maut Ki
 Saqhtiyo'n Mein Ho'ngey Aur Farishtey Apney Hath
 (inki taraf) Badhaa Rahe Ho'n Ke Apni Jaane'n (jald)
 Nikaalo, Aaj Tumhe'n Zillat Ka Azaab Mileya, Is
 Sabab Se Ke Tum Allah Par Jhoot Aur Allah Ke Zimmey
 Naa Haq Baate'n Jodaa Kartey The Aur Tum Allah Ki
 Nishaniyo'n Ke Muqabley Mein Takbeer Kiya Kartey
 The. ¹⁰⁶

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ
 بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ
 بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ
 تَسْتَكْبِرُونَ

Is silsiley mein bahot si ahadees waarid hui hain, jokey mashoor o ma'aroor hain, chunachey in ghaibi baato'n ke mutalliq ek musalman ke liye zaroori hai ke jo kuch Kitab o Sunnat se saabit hai, is par eman o yaqeen rakhe aur duniya mein jo kuch mushaheer kar raha hai isse takraao ki shakal naa paida karey. Kyou'nke duniyawii umoor ko aqhirat o ghaibi cheezo'n par ghair mamuli farq honey ki wajah se qiyaas nahi kiya jaa sakta. Allah Ta'ala hi madadgaar hai.

¹⁰⁶ Surah Anaam: 93

Fasal: Acchi Aur Buree Taqdeer Par Emaan Laana

Aur ham acchi aur buree taqdee par poora eman o yaqeen rakhtey hain aur wo is taru par ke Allah Ta'ala ne kaenaat ki har cheez ka (iske wajood se qabl) apney sabeqa ilm o hikmat ke mutaabiq andaaza muqarrar farmaya hai.

Taqdeer e Ilaahi ke 4 martabey aur darajaat hain:

Pehla Martaba: 'Ilm' hai, chunachey hamara aqeeda hai ke Allah Ta'ala kaenaat ki har cheez se baa-khabar hai aur jo kuch bhi ho chukka hai aur jo kuch aainda honey waala hai, in sab cheezo'n kai lm Allah Ta'ala ko azal o abad se haasil hai. Iske ilm mein jahal ka koi shaaeba nahi, ke tajdeed ki zaroorat pesh aae. Aur naa to iske ilm mein saho o nisiyaan ka koi khatra darpesh hai, ke dobara husool e ilm ki haajat ho.

Doosra Martaba: 'Kitaabat' (yaani noshta taqdeer) hai. Chunachey hamara eman e kaamil hai ke Allah Ta'ala ne looh e mahfooz mein qiyamat tak jo kuch bhi honey waala hai isko likh diya hai. Khud Allah Ta'ala ka irshad hai:

Kya Tum Nahi Jaantey Ke Asmaan o Zameen Ki Har Cheez Allah Ke Ilm Mein Hai. Sab Kuch ek Kitaab Mein Darj Hai. Allah Ke Liye Ye Kuch Mushkil Bhi Nahi. ¹⁰⁷

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

Teesra Martaba: 'Mashiyyat e Ilaahi' hai. Chunachey ham eteqaad rakhtey hain ke jo kuch asmaano aur zameen mein hai, sab mashiyyat e ilaahi ka nateeja hai. Pas wohi kuch hua hai jo Allah ne chhaaha aur jo Allah ne nahi chhaaha wo nahi hua.

Caho'nta Martaba: 'Taqhleeq' hai. Chunachey ham eman rakhte hain ke:

Allah Har Cheez Ka Khaaliq Hai Aur wohi Har cheez Par Nigehbaan Hai. Asmaano Aur Zameen Ke Kahzaano Ki Kunjiyaa'n Isi Ke Paas Hain. ¹⁰⁸

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

Ye chaaro'n mazkoora maraatib aur darjo'n mein sab cheeze'n shamil o daaqhil hain. Khuwah bazaar khud Allah Ta'ala ki taraf se ho'n. Yaa bando'n ki taraf se saadir ho'n. Chunachey bando'n se jo bhi aqwaal o afaal saadir hotay yaa tark kiye jaate hain, wo sab Allah Ta'ala ke yaha'n malum aur maktob hain aur Allah Ta'ala ki mashiyyat aur taqhleeq ke baad hi hotay hain.

Tum Mein Se Jo Koi Chhahey Seedha Chaley Aur Tum Jab Hi Chhaaho Ke Allah Chhahey Jo Saarey Jaha'n Ka Maalik Hai. ¹⁰⁹

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

¹⁰⁷ Surah Haj: 70

¹⁰⁸ Surah Zumar: 62-63

¹⁰⁹ Surah Takweer: 28-29

Agar Allah Chhata To Ye Aisa Naa Kartey. Lehaza
Inhe'n Chhod-do Ke Apni Iftera Pardaaziyo'n Mein
Lagey Rahe'n. ¹¹⁰

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ قَدْ زُهِمَ وَمَا يَفْتَرُونَ

Allah Hi Ney Tumko Bhi Paida Kiya Hai Aur In Cheezo'n
Ko Bhi Jinhe'n Tum Banaatey Ho. ¹¹¹

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

Lekin iske bawajood ham poora yaqeen o eman rakhtey hain ke Allah Ta'ala ne bando'n ko iqhteyar de rakha hai, jiski wajah se wo koi kaam karta yaa issey baaz rehta hai. Iski daleel ke bandey ke kaam apni qudrat o iqhteyar se hotey hain. Chand umoor hain.

Pheli Daleel: Allah Ta'ala ka ye irshad e giraami hai:

Tumhe'n Iqhteyar Hai Jis Tarha Chhaaho Apni Kheti
Mein Jaao. ¹¹²

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً

Agar Waqai Inka Iraada Nikalney Ka Hota To Wo Iskey
Liye Kuch Taiyyari Kartey. ¹¹³

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً

Mazkoorah ayato'n mein Allah Ta'ala ne bando'n ko mukammil iraada o mashiyyat ka maalik tehraaya hai.

Doosri Daleel: Allah Ta'ala ne bando'n ko awaamir o nawaahi se khitab karkey ehkam ka mukallaf farmaya hai, agar bilfarz wo iqhteyar ke maalik naa hotey to aisee cheezo'n ka mukallaf karna hota jo insan ki taaqat o qudrat mein nahi hai aur ye aisee cheez hai jo Allah Ta'ala ki hikmat o rahmat aur iski is sacchi khabar ke manaafi hai, jo is ayat mein irshad hai.

Laa Yukallifullahu Nafsan Illa Wusa'ahaa. ¹¹⁴

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

Teesri Daleel: Allah Ta'ala ne amal e saaleh karney waalo'n ki tareef ki hai aur burey amaal karne waalo'n ki mazammat ki hai aur inme se hare k ko jiska wo mustahiq hai. Isko bataur jiziya yaa sazaa ataa karta hai.

Agar bando'n ke amaal o afaal inke daaera qudrat o iqhteyar mein naa hotey to acchey amal karney walo'n ki ta'areef ek bekar aur laghoo cheez hoti aur burey amal karne waalo'n ki buraai zul o ziyaadati hoti aur Allah Ta'ala laghwiyat aur zulm o ziyadati se paak o be aib hai.

Caho'nti Daleel: Allah Ta'ala ne har daur mein aur har quam mein ambiya ikram ki besat farmai hai, chunachey irshad e giraami hai:

Ye Saarey Rasool Khushkhabri Deney Waale Aur
Daraane Waale Banaakar Bheje Gae They, Taakey
Inko Maboos Kar Dene Ke baad Logo'n Ke Paas Allah
Ke Muqable Mein Koi Hujjat Naa Rahey Aur Allah
Behre-haal Ghaalib Rehne Waala Aur Hakeem o Daana
Hai. ¹¹⁵

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ

بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

¹¹⁰ Surah Baqarah: 253

¹¹¹ Surah Saaffaat: 96

¹¹² Surah Baqarah: 223

¹¹³ Surah Tauba: 46

¹¹⁴ Surah Baqarah: 286

¹¹⁵ Surah Nisa: 165

Agar bando'n ke amaal apne iraada iqhteyar se naa hotey to rasoolo'n ko bhej kar inki hujjat baatil naa tehraai jaati.

Paa'nchwee'n Daleel: Har shaqs baqhoobi mehsoos karta hai ke wo baghair kisi dabao aur majboori ke ehshaas ke kaam karta hai yaa nahi karta. Chunachey wo khada hota hai, baith-ta hai, aamad o raft karta hai, safar karta hai, aqaamat iqhteyar karta hai, ye sab amaal mahez apni marzi se karta hai aur kisi tarha kaa dabao yaa ikraah mehsoos nahi karta.

Balkey ye shaqs kisi kaam ke kartey waqt haqeeqhi taur par ye farq kar leta hai ke wo kaam apni marzi o iqhteyar se kar raha hai yaa kisi ke dabao aur ikraah ke nateeje mein kar raha hai.

Baeena isi tarha se shariyat ne in do tarha ke amaal (iqhteyar yaa ikraah) ke darmiyan badee hikmat o maslehat ke tahet farq kiya hai. Chunache huqooqullah se mutalliq jo amaal ikraah yaa dabao mein kiye jae'n to is par muwaqheza o giraft nahi hoti.

Aur kisi gunahgaar ki pane gunah karne par ye daleel dena ke Allah Ta'ala ne iske muqaddar mein yehi likh diya tha, to ham isko bilkul ghair motebar samajhte hain. Kyou'nke gunahgar kisi ma'asiyat ka iqdaam apne iqhteyar o iraade se karta hai aur isey iska ilm bilkul nahi hota ke Allah Ta'ala ne iski taqdeer mein yehi likh diya hai. Kyou'nke noshta taqdeer ka ilm amaal ke sudoor ke baad hi hota hai. Irshad e Baari Ta'ala hai:

Kisi Mutanaffas Ko Ye Pataa Nahi Ke Kal Kya
Kamaaega. ¹¹⁶

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا

To aisee cheez se daleel dena kaisey saheeh ho sakta hai, jiska ilm khud daleel dene waale ko iske iqdaam ke waqt nahi hota, jisko wo bataur uzar ke is kaam ke iqdaam par jawaz ke liye pesh kar raha hai. Chunachey Allah Ta'ala ne inki is daleel ko zail ke irshad se batil farmaya hai.

Ye Mushrik Kog Zaroor Kahe'nge Ke Agar Allah Chhata To Naa Ham Shirk Kartey Aur Naa Hamarey Baap Daada Aur Naa Ham Kisi Cheez Ko Haraam Tehraate. Aisee Hi Baate'n Banaa Banaa Kar Inse Pehle Ke Logo'n Ne Bhi Haq Ko Jhutlaaya Tha. Yaha'n Tak Ke Aqhir Kaar Hamaare Azaab Ka Maza Inho'n Ne Cakh Liya. Inse Kahiye Kya Tumharey Paas Koi Ilm Hai, Jisey HamareSaamney Pesh Kar Sako. Tum To Mahez Gumaan Par chal Rahey Ho Aur Naree Qiyaas Araaiyaa'n Karte Ho. ¹¹⁷

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا
وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى
ذَاقُوا بِأُسْسًا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ
تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ

Qazaa o qadar ko hujjat banaa kar ma'asiyyat ka irtekar karney waale se ham kahe'nge tum kyou'n nahi taqdeer par etemaad karke ibaadat o ataa-at ka raasta iqhteyar kartey, ye samajh kar ke Allah Ta'ala ne tumhare haq mein yehi likh diya hai. Kyou'nke taqdeer kai lm masiyyat yaa ataa-at dono'n mein amaal ke sudoor se pehle nahi hua karta.

¹¹⁶ Surah Luqman: 34

¹¹⁷ Surah Anaam: 149

Hazrat Ali ؓ se riwayat hai ke Aap ﷺ ne farmaya: Tumhey se har shaqs ki jagah Jannat yaa dozaqh mein Allah Ta'ala ne likh di hai. Ye sunkar Sahaba Ikram ؓ ne arz kiya Huzoor! Phir apney likhey hue par kyou'n naa bharosa kar le'n aur amal karna tark kar de'n. Farmaya amal kiye jao! Kyou'nke jo shaqs jis kaam ke liye paida kiya gaya hai, iskey liye is kaam ko asaan banaa diya gaya hai.

Isi tarha ham qazaa o qadar ko daleel banaa kar gunah karne waale se kahe'nge agar tum Makkah Mukarrama jaaney ka irada rakhtey ho aur tumhari nazar mein 2 raastey hain, jiski ittela kisi sacchey o haq go shaqs ne di hai. Ek raasta dushwaar guzaar aur khatarnaak hai aur doosra raasta asaan aur pur-aman o mehfooz hai, to zaahir hai ke tum doosrey raastey ko iqhteyar karoge aur pehle raasta ko bilkul tark kar doge aur iske jawaz mein tum ye kahoge ke yehi muqaddar tha. Agar pehla raasta apnaaya hota to log tumko intehaai ehmaq aur bewaqoof samjhe'nge.

Aur isi tarha ham aisey shaqs se ye bhi sawal kare'nge ke agar tum ko 2 mulazemate'n pesh ki jaae'n. Ek to badee tanqhuwah waali ho aur doosri kam. To zaahir baat hai ke tum badee tanqhuwah waali ko haasil karna ziyaada pasand karoge. Naa ke kam mashaaherah waali ko. To aqhirat ke amaal ke silsila mein kaise ye baat zeb deti hai ke qazaa o qadar ka sahaara lekar kam qeemat waali cheezo'n ko iqhteyar kar liya jaae.

Aur aqhir mein ham issey ek aur sawal karte hain ke jab tumko koi bimaari hoti hai to ilaaj o ma'aleja ke liye har tarha ke doctor ke yaha'n jaatey ho aur operation aur tallaqh dawae'n istemaal karney ki museebate'n jhelte ho. To is tarha ki kaawish o Kitab o Sunnat hish apney bimaar dil ke ilaaj o ma'aleja ke liye kyou'n nahi karte.

Aur hamara aqeeda hai kea T ki taraf sharr ki nisbat nahi ki jaa sakti. Kyou'nke inki zaat e paak ghair maamuli rahmat o hikmat se mutsaf hai. Iske mutalliq Rasool Allah ﷺ ka irshad hai (Ya Allah!) aapki taraf sharr ki nisbat nahi ki jaa sakti!

Chunachey Allah Ta'ala ki taraf se nafs qazaa o qadar mein kisi tarha ke sharr ka pehlu qhattan nahi. Is liye ke wo khaalis hikmat o rahmat par mabni hai.

Balkey sharr ka pehlu is cheez mein hota hai, jiski baabat qazaa saadir hui hai. Jiski daleel dua qunoot ka wo jumla hai, jisko Aap ﷺ ne Hazrat Hasan ؓ ko sikhaaya tha wo ye hai: وَقَى شَرَّ مَا قَضَيْتَ yaani aye Allah! Hamko is buree cheez se mehfooz rakhiye jiska aapne faisla farma diya hai. Kyou'nke baaz faislo'n mein sharr ka pehlu khaalis o haqeeqhi sharr nahi kaha jaaega. Is liye ke wo baaz etebaar se sharr hota hai aur baaz etebaar se khair. Ya aek jagah sharr hota hai to doosri jagah khair.

Chunachey rooe zameen ki museebate'n qahet saali ho yaa bimaariya'n, ghareebi ho yaa khauf o khatar, sharr mein shumar ki jaati hai. Lekin yehi cheeze'n baaz doosrey mawaaqe par khair o barkat tasawwur ki jaati hain. Allah Ta'ala ka irshad hai:

Balaae'n Phail Padee Hain, Khushki o Taree Mein
Logo'n Ke Kartoot Se. Is Gharz Se Ke Allah Inke Baaz
Amaal Ka Mazaa Inko Cakhaae Taakey Wo Log Baaz
Aajaae'n. ¹¹⁸

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ
لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Isi tarha chor ka hath kaatna aur zinaakaar ko sangsaar karna bazaahir hath ke kat jaane aur jaan ke chaley jaane mein ek tarha sharr ka pehlu nazar aata hai. Lekin yehi cheez in dono'n ke liye doosrey pehlu se khair aur

¹¹⁸ Surah Rum: 41

bhalaai ka sabab hai. Kyou'nke ye in ke liye kaffarah hai aur is tarha aqhirat ki sazaa se mehfooz ho jaa'e'nge (basharteke dilse tauba ki ho)

Nez is sazaa aur qisaas mein doosrey insano'n ki jaan o maal aur izzat o aabru ki hifaazat bhi ho jaati hai. Aur ye khair ka bahot bada pehlu hai.

Fasal: Is Aqeeda Ke Samaraat Bahot Ziyaada Door-ras Hain

Ye Jaleel ul qadar aqaaed jokey azeem usoolo'n par mabni hain, apney motaqideen ke liey badee munaafa baqsh aur faaeda mand hain.

Eman Billah Ke Samaraat: Chunaache Allah aur iske Asmaa o Sifaat par eman bandey ke dil mein Allah Ta'ala ki mohabbat o azmat paida karta hai jo iske ahkaam o awaamir ko bajaa laaney aur iski nawaahi se baaz rehne ka sabab o maujab hoti hai. Aur Allah Ta'ala ke ahkaam ki bajaa-aawari aur iske nawaahi se ijtenaab aur bezaari se duniya o aqhirat mein inferaadi ijtemaai taur par sa'adat o raahat haasil hoti hai. Irshad e Baari hai:

Nek Amal Jo Koi Bhi Karega Mard Ho Yaa Aurat,
Basharteke Saahib e Eman Ho, To Ham Isey Zaroor Ek
Pakeeza Zindagi Ataa Kare'nge Aur Ham Inhe'n Inke
Acchey Kaamo'n Ke Ewaz Mein Zaroor Ajar De'nge. ¹¹⁹

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ
حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Eman Bil Malaaeka Ke Samaraat: Aur eman bil malaaeka ke samaraat zail kimuta'addid cheeze'n hain.

Awwal: Inke khaaliq ki azmat aur iski quwwat o iqtedaar kai lm haasil hota hai.

Duwwam: Bando'n ke dilo'n mein Allah Ta'ala ke liye shukar o itmenaan ka ehसाas ke isney inki dekh bhaal aur hifaazat, nez namaa e amaal likhney aur doosri masaaleh ke liye is bargazeeda maqhllooqh ko paida o muqarrar farmaya hai.

Suwwam: Bando'n ki malaaeka se mohabbat, kyou'nke wo Allah Ta'ala ki ibaadat aur iski taraf se aaed zimmedaariyo'n ko baqhair o khoobi anjam de rahe hain aur momineen ke liye dua o astaghfaar kar rahe hain.

Aur Eman Bil Kitaab Ke Samaraat mundarja zail hain:

Awwal: Bando'n ke sath Allah Ta'ala ki rahmat o inaayat kai lm, kyou'nke isney inki hidaayat ke liye kitaabe'n naazil farmaee'n.

Duwwam: Allah Ta'ala ki hikmat o maslehat ka zahoor, kyou'nke isne har ummat mein aisee kitaab o shariyat naazil farmai jo iske munaasib thi aur in asmaani kitabo'n ki aqhri kadee Quran e Azeem ko naazil farmaya jokey qiyamat tak har zamana o har khitta e zameen ke liye munaasib hai.

Suwwam: Allah Ta'ala jalley shaanahu ki janaab mein tashakkur o itmenaan ka jazba o duaaiya.

Eman bir Rasool Ke Samaraat o Nataaej:

Awwal: Maqhllooq par Allah Ta'ala ki rahmat o inaayat ka ilm o yaqeen, kyou'nke Ambiyaa e Ikram ki besat ki gharz o ghaayat ummat ki hidaayat o sa'adat hai.

Duwwam: Is nemat e kubra par shukar o itmenan ka ehसाas.

¹¹⁹ Surah Nahal: 97

Suwwam: Dilo'n mein Ambiya e Ikram ki mohabbat o azmat aur inki tareef o madah mein ratb ul lisaan rehna jokey inki jalaalat qadar ke munaasib ho. Kyou'nke ye paak taniyat hazraat Allah Ta'ala ke bargazeeda Rasool aur iske maqhsos bandy hain. Jinho'n ne Allah Ta'ala ki khod ba-nafs e nafees ibaadat ki aur iski risaalat ki tableegh ki aur iskey bando'n ko naseehat ki aur is silsilah mein jo bhi takleef o pareshaaniya'n huee'n in par sabar o isteqaamat iqhteyar kiya.

Yaum e Aqhirat Par Eman Ke Nataaej o Samaraat ye hain:

Awwal: Allah Ta'ala ki ataa-at ka jazba aur is din ke ajar o sawaab ki talab o raghbat aur iske azaab o aqaab se khauf ke pesh e nazar gunaho'n se doori o bezaari.

Duwwam: Momin ke dil mein duniya ke maal o mata'a se ehssaas e mehroomi ko aqhirat ki nemato'n wa ajar o sawaab ke yaqeen o ummeed se tasalli o tashaffi paana hai.

Eman bil Qadr Ke Asaraat o Samaraat mundarja zail hain:

Awwal: Kisi sabab aur waseela ke iqhteyar kartey waqt Allah Ta'ala par etemaad o yaqeen, kyou'nke sabab aur musabbib dono'n hi Allah Ta'ala ke qazaa o qadar se hotay hain.

Duwwam: Raahat e rooh aur itmenaan e qalb ka ehssaas o shaoor. Is liye ke jab bandey ko iska ilm o yaqeen ho ke ye museebate'n minjaanib Allah, iski qazaa o qadar se hain, to iskey dil ko ek tarha ka sukoon o itmenaan hoga aur wo Allah Ta'ala ke qazaa o qadar par raazi o mutmaeen hoga. Ke is shaqs se ziyaada acchi zindagi waala aur itmenaan e qalb waala aur poori tarha se mutmaeen o masroor kaun ho sakta hai, jo raazi ba razaae ilaahi aur qazaa o qadar ke saamney sar e tasleem kham kiye hue ho.

Suwwam: Husool e maqsad ke baad khud pasandi ka izaala. Kyou'nke husool o muraad ko Allah Ta'ala ki taraf se khair o kamiyaabi ke asbaab faraahami honey ke nateeja mein nemat tasawwur karta hai. Chunachey Allah Ta'ala ka shukar adaa karta hai aur khud pasandi se baaz aata hai.

Chaarum: Maqsad mein nakaami yaa museebato'n se do-chaar honey ke waqt qhalq o bechaini ka shikar nahi hota. Kyou'nke wo isko Allah Ta'ala ke qazaa o qadar se tasawwur karta hai. Jo asmaano'n aur zameen ka maalik o khaalik hai aur ye samajhta hai ke ye to behrehaal hokar raheyga. Chunachey, wo is par sabar karta hai aur ajar o sawaab ka ummeedwaar rehta hai aur isi taraf Allah Ta'ala ke is irshad e giraami mein ishaara hai:

Koisi Museebat Naa Duniya Mein Aati Hai Aur Naa Khaas Tumahri Jaano'n Mein. Magar Ye Ke (sab) ek Register Mein (likhi) Hain. Qabl Iskey Ke Ham In Jaano'n Ko Paida Kare'n. Ye Allah Ke Liye Asaan Hai Taakey Jo Cheez Tum Se Li Jaa Rahi Hai Ispar (itna) Ranj Naa Karo Aur Jo Cheez Isne Tumhe'n Di Hai Is Par Itraao Nahi. Aur Allah Kisi Itraaney Waale Sheqhi Baaz Ko Pasand Nahi Karta.¹²⁰

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ لَكُمْ لَا تَأْسُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

Aur aqhir mein ham Allah Ta'ala se ye dua karte hainke wo hamko is aqeeda par saabit qadam rakhey aur iske fawaaed o samaraat se mukammil taur par nawaazey aur apna fazal o karam mazeed bar mazeed ham par karta

¹²⁰ Surah Hadeed: 22-23

rahe. Aur hidaayat yaab honey ke baad hamare dilo'n ko zang alooda naa karey aur hamare liye apni rehmat'o'n ka darwaza khol de. Wo bahot ziyaada ataa karney waala hai. Walhamdu lillahi rabbil a'alameen

Wa Sallallahu Ta'ala A'alaa Nabiyyina Muhammadin Wa A'alaa Aalehi Wa Ashaabehi Wat Taabae'ena Lahum Bi Ehsaan.

Author of the Book: [Shaikh Saaleh al Uthaimeen](#)

Translator: Syed Ahmad bin Qamaruzzam an Nadwi

Publisher: [Dar ul Ma'arif, Mumbai, Delhi, Malegaoun](#)

Transliterator of the book [to roman English]: [Rehan Syed Barey](#)

Translitrators Note: I have tried to use the best and easiest words for transliteration, (I also tried to explain few words where ever required with "T:". All translations have been taken from *Jaame Feroz ul Loghaat (latest edition)*. If you find anything which might make this transliteration even better then please inform me @ rehan.hse@live.com having read this book, if you deem it is worth forwarding, please do forward to anyone. If it motivates one person to come firmly on the track of Quran and Sunnah, I would consider my efforts has been successful.

Dua-go,

Rehan Syed Barey

01st Shaban 1439 - 24th April 2018

Ar Riyadh, Saudi Arabia
